ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

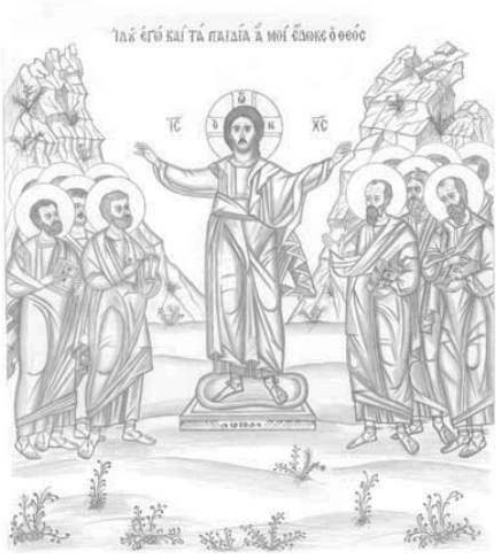
ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2022

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Γονεῖς καὶ παιδιά

Σειρά: «Ἐποικοδομητικὰ» ἀριθμ. 5

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2022

Γονεῖς καὶ παιδιά

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησις, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ, Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36
Τηλ.: +30 2109217513 • Fax: +30 2109237033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-618-5390-27-3

Περιεχόμενα

Πρόλογος 5

Στυλογράφημα τῆς προσωπικότητος
τῶν Ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν 7

Μέγας Βασίλειος 7

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος 7

Ἰωάννης Χρυσόστομος 8

Ἡ κοινὴ ἑορτή 9

Γονεῖς καὶ παιδιά 11

1. Ὅτι τὰ παιδιὰ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ 11

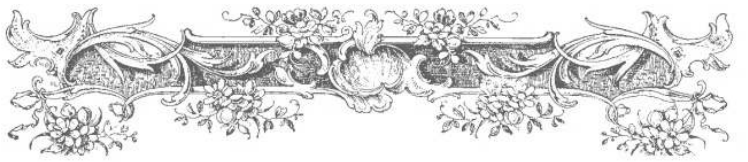
2. Οἱ ὑποχρεώσεις τῶν γονέων
πρὸς τὰ παιδιά τους 13

3. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ προσεύχονται
γιὰ τὰ παιδιά τους 30

4. Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι πιστοί 34

5. Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι ἀσεβεῖς 46

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

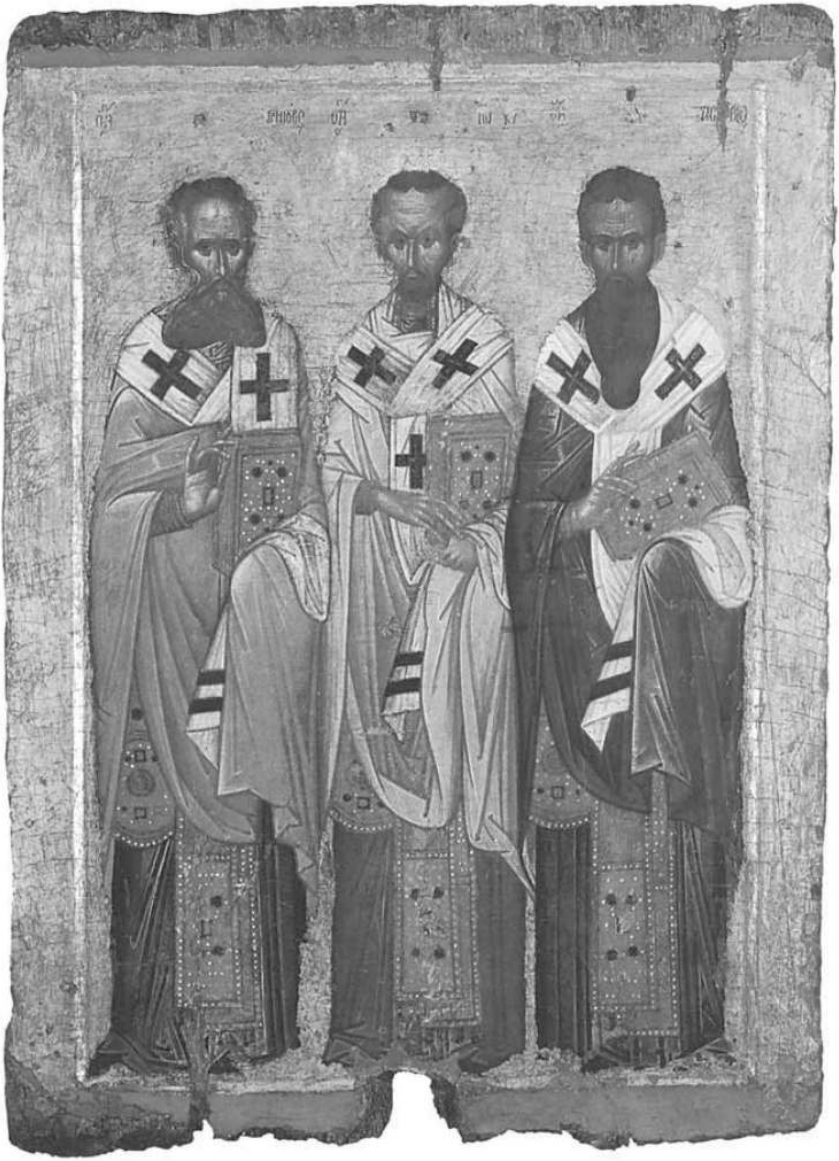
Ἡ σχέση Γονέων καὶ τέκνων ἔχει ἐπηρεασθεῖ ἀπὸ ἐκκοσμικευμένες ἀπόψεις καὶ ἰδέες τῶν πεπτωκότων καὶ ἀθέων «παιδαγωγῶν» ποὺ ταλαιπωροῦν τόσο τοὺς γονεῖς καὶ τὰ τέκνα ὅσο καὶ τὴν κοινωνία.

Ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν ποὺ μὲ τὴν ζωή τους, τὴν διδασκαλία τους καὶ τὶς συγγραφές τους ἀνεδείχθησαν κορυφαῖοι παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι ἀποτελεῖ κίνητρο γιὰ τὴν ἐμβάθυνση στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ποὺ φωτίζει λυτρωτικὰ τὶς σχέσεις αὐτὲς καὶ καθοδηγεῖ τοὺς πάντες μὲ τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Συμβάλλοντες στὴν ἑδραίωση ὑγιῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Γονέων καὶ τῶν τέκνων τους ἐκδίδουμε τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλιδάριον γιὰ τοὺς πιστούς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας μὲ τὴν εὐχὴ τόσο οἱ γονεῖς νὰ εἶναι καύχημα καὶ στέφανος γιὰ τὰ τέκνα τους, ὅσο καὶ τὰ τέκνα νὰ εἶναι καύχημα καὶ στέφανος γιὰ τοὺς γονεῖς τους.

Αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μὲ ὁδηγὸ τὶς προτροπές τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Καισαριανὴ 30 Ἰανουαρίου 2022

ΣΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς
μιμεῖσθε τὴν πίστιν» (Πρὸς Ἑβραίους ιγ΄, 7)

«Νὰ θυμᾶστε τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἡγέτες σας
ποὺ σᾶς μετέδωσαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
νὰ βλέπετε πῶς τελείωσαν τὴν ζωή τους
καὶ νὰ ἀκολουθεῖτε τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς τους»

Μέγας Βασίλειος

Ἤδη οἱ σύγχρονοί του τὸν εἶχαν ὀνομάσει «μέγαν». Ὁμοίως τὸν προσαγορεύουν οἱ ἔκτοτε αἰῶνες. Καί ἦτο ἀληθινὰ μέγας μεταξύ τῶν μεγάλων· μέγας εἰς τὸ πνεῦμα, εἰς τὴν μάθησιν, εἰς τὴν ρητορείαν, εἰς τὸν κάλαμον, εἰς τὸν μόχθον, εἰς τὴν ἱερατείαν του, εἰς τὴν ποιμαντορίαν του, εἰς τὸν ὅλον χαρακτῆρα του καὶ τὴν ὅλην ζωήν του, ὁλοκληρώσας εἰς τὸ πρόσωπόν του ὅλον τὸ χριστιανικὸν μεγαλεῖον τοῦ πνεύματος, τῆς καρδίας, τῆς θελήσεως καὶ τῆς πράξεως.

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος

Κατὰ τὸ 381 συνῆλθε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀντιο-

χείας Μελετίου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γρηγορίου. Μία ὅμως μερὶς ἐπισκόπων τὸν ἀντιπολιτεύθη προβάλλουσα ὅτι ἀνυψώθη εἰς τὸν πρῶτον θρόνον ἀπὸ μίαν τόσον ἄσημον ἐπισκοπήν, αὐτὴ τῶν Σασίμων, καὶ ὅτι δὲν κατεπολέμει μὲ πολλὴν σφοδρότητα τοὺς Ἀρειανούς. Ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τοῦ Γρηγορίου ἐπληρώθη τότε ἀπὸ θλῖψιν βαθεῖαν· καὶ αὐτός, ὅστις κατεφρόνησε τοὺς κινδύνους θανάτου ἐκ μέρους τῶν αἱρετικῶν, ἀηδίασεν, ἠναγκασμένος ν' ἀντικρύζῃ τόσον ταπεινὴν ἀντιπολίτευσιν ἐκ μέρους ὀρθοδόξων ἐπισκόπων. Ἀπεχώρησε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Σύνοδον καὶ ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του, μετὰ ἔξοχον δὲ ἀποχαιρετιστήριον ὁμιλίαν, τῆς ὁποίας ἀξιοπρεπεστέρα καὶ παθητικωτέρα οὐδέποτε ἐξεφωνήθη, ἄφησε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τόσα εἶχε στήσει τρόπαια, καὶ ἡσύχασε, τέλος, εἰς τὴν γενέθλιόν του κωμόπολιν, τὴν Ἀριανζόν.

Ἰωάννης Χρυσόστομος

Ὁ Χρυσόστομος ὑπῆρξε καὶ ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ ἄριστος καὶ δημοτικώτατος τῶν ἀπ' αἰῶνος διδασκάλων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Κανένας δὲν διεξήγησεν ὅπως αὐτός, μὲ τόσον πλοῦτον καὶ τόσην σαφήνειαν τὰ νοήματα τῶν Γραφῶν, οὔτε δ' ὑπῆρξεν, οὔτε θὰ ὑπάρξει ἐφάμιλλός του εἰς τὴν ἑτοιμότητα, τὴν ἁπλότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν φλόγα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ρητορείας· ὑπῆρξε ῥήτωρ κράτιστος καὶ θαυμαστότατος, λογοτέχνης ἀπαράμιλλος, βαθύτατος καὶ διεισδυτικώτατος, ψυχολόγος, φιλοσοφικώτατος, καὶ λαϊκώτατος, κατα-

πληκτικώτατος ἐκπρόσωπος τῆς εὐαγγελικῆς, τῆς κοινωνιολογίας μὲ αἴσθημα χριστιανικῆς ἰσότητος, χωρὶς προνομιούχους, μὲ καθολικὴν ἀδελφότητα. Καὶ ἡ μορφή του εὔψυχος ἅμα καὶ ἀθλητική, μεγαλόβουλος καὶ μεγαλοπράγμων, ἐξαντλήσασα πάντα τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ χωρήσασα μέχρι τοῦ μαρτυρίου, μένει σκηπτοῦχος εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, κράτιστον σέμνωμα τῆς πίστεως, ποὺ ἐκτρέφει τοιούτους ἀριστεῖς καὶ παρέχει εἰς τὸν κόσμον τοιούτους φωστῆρας.

Ἡ κοινὴ ἑορτή

Ὡς πρὸς τὴν κοινὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἑορτὴν εἶναι, ἆρα γε, ἀνάγκη νὰ λεχθῇ, ὅτι αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν λαμπροτέραν πανήγυριν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῆς νεοελληνικῆς παιδείας; Τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν τάλαντον τοῦ καθενός των δὲν ἦτο βέβαια ἐντελῶς τὸ ἴδιον. Φιλοσοφικώτερος καὶ χαριέστερος ἦτο εἰς τὸν λόγον ὁ Βασίλειος· θεολογικώτερος καὶ ἀνθηρότερος ὁ Γρηγόριος καὶ εὐγλωττότερος δὲ καὶ φλογερώτερος ὁ Χρυσόστομος. Καὶ ἀλύγιστος μὲν εἰς τὴν ἄμυναν ὁ πρῶτος· ὁμοιότερος πρὸς τὴν θάλασσαν ὁ δεύτερος, ὡς ἄλλοτε μὲν φερόμενος πρὸς τοὺς θορύβους καὶ τοὺς σάλους καὶ ἄλλοτε ἐγκαταλείπων τὰ πάντα διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην· στρατηλάτης δὲ τολμηρότατος καὶ μεγαλοπράγμων ὁ τρίτος. Ἀλλά καὶ οἱ τρεῖς κατεῖχον εἰς βαθμὸν ὑπέροχον τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν θερμότητα τῆς πίστεως, τὴν μεγάλην παιδείαν, τὴν ὑπέρλαμπρον εὐγλωττίαν, τὴν πλήρη ἀφωσίωσιν εἰς τὴν σημαίαν τῆς εὐσεβοῦς πίστεως, τὴν ἀγάπην

πρὸς τὸ ποίμνιον, τὴν ἀφοβίαν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, τὴν βαθεῖαν εὐσπλαγχνίαν, τὴν ἀνεξάντλητον φιλανθρωπίαν, τὴν διαρκῆ νηφαλιότητα, τὴν συστηματικὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἄμεμπτον σωφροσύνην, τὸν ἀδιάλειπτον ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν καὶ τοῦ θριάμβου τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ ἀδελφότης δικαίως εὗρε τὴν ἐπισημοποίησιν καὶ τὴν πάνδημον ἀναγνώρισίν της εἰς τὴν κοινὴν των ἑορτήν, πρὸ τῆς ὁποίας κύπτουν εὐλαβῶς ὄχι μόνον τὰ ἑκατομμύρια τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξοχώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ρητορικῆς καὶ τῆς καθόλου ἑλληνικῆς παιδείας.

Βασίλειος καὶ Γρηγόριος καὶ Χρυσόστομος λάμπουν διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ζῶσαι καὶ περιφανεῖς ἀποδείξεις, τοῦ ὅτι τὰ μεγαλύτερα πνεύματα γνωρίζουν νὰ συναρμόζουν τὴν ὑψηλοτέραν ἐπιστήμην μὲ τὴν βαθυτέραν καὶ εἰλικρενεστέραν πίστιν, ὁ δὲ Ἑλληνισμὸς ἔχει ἀθάνατον καύχημα τὸ ὅτι ἀπὸ τῶν κύκλων του ἐξῆλθον οἱ μέγιστοι οὗτοι φωστῆρες.

ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

Ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ τονίζονται τὰ ἑξῆς γιὰ τὶς σχέσεις γονέων καὶ παιδιῶν·

1. Ὅτι τὰ παιδιὰ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ

Ἡ Ἁγία Γραφὴ διδάσκει, ὅτι οἱ γονεῖς ἀποκτοῦν τὰ παιδιά τους ἀπὸ τὸν Θεό.

Στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως ἀναφέρεται ὁ διάλογος, ποὺ ἔγινε μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἰακὼβ[1] καὶ Ἡσαῦ[2], μετὰ δέκα πέντε περίπου χρόνια ἀπὸ τὴν μετανάστευση τοῦ Ἰακώβ, γιὰ νὰ ἀποφύγη τὸ θυμὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ, ἐπειδὴ μὲ ἀπάτη τοῦ ἀφαίρεσε τὰ δικαιώματα τοῦ πρωτοτόκου γιοῦ. Ὁ Ἰακὼβ ἐπέστρεφε μὲ

1. Ὁ Ἰακὼβ ἔζησε τὰ ἔτη 1836-1689.

2. Ὁ Ἡσαῦ ἦταν πρωτότοκος γιὸς τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τῆς Ρεβέκκας, Ἀδελφός του ἦταν ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ.

τὴν πολυμελῆ οἰκογένειά του. Ὁ Ἡσαῦ τὸν προϋπάντησε, τὸν ἀγκάλιασε, τὸν ἀσπάστηκε καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔκλαψαν.

«Καὶ ἀναβλέψας Ἡσαῦ εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία καὶ εἶπε· τί ταῦτά σοι ἐστίν; ὁ δὲ εἶπε· τὰ παιδία, οἷς ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν παῖδά σου»[3]. Δηλαδή: Ὅταν σήκωσε τὰ μάτια του καὶ εἶδε τὶς γυναῖκες μὲ τὰ παιδιὰ ρώτησε· Τί σοῦ εἶναι αὐτά; Ὁ Ἰακὼβ ἀπάντησε· Εἶναι τὰ παιδιὰ ποὺ χάρισε ὁ Θεὸς στὸν δοῦλο σου.

Ἀπὸ τὴν ἀπάντηση ποὺ ἔδωσε ὁ Ἰακὼβ στὸν ἀδελφό του, διαπιστώνεται ὅτι θεωρεῖ τὰ παιδιά του δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Στὸ πρῶτο βιβλίο τῶν Βασιλειῶν περιγράφεται ἡ θυσία ποὺ πρόσφεραν οἱ γονεῖς τοῦ προφήτη Σαμουὴλ[4] Ἑλκανᾶ καὶ Ἄννα γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Θεὸ γιὰ τὴν γέννησή του. Ἡ μητέρα τοῦ προφήτη, ἡ Ἄννα, ἐξηγεῖ στὸν ἀρχιερέα Ἠλί[5]: *«Ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου*

3. Γενέσεως λγ΄ 5.

4. Ὁ Σαμουὴλ ἦταν ἐπίσημος προφήτης τῶν Ἑβραίων καὶ τελευταῖος τῶν Κριτῶν. Ἦταν εὐγενέστατος καὶ ἁγνότατος τὸν χαρακτήρα καὶ Λευίτης τὸ γένος. Ἔζησε 98 ἔτη ἀπὸ 1156-1058 π.Χ.

5. Ὁ Ἠλὶ ἦταν ἀρχιερέας καὶ Κριτὴς τοῦ Ἰσραήλ. (Α΄ Βασιλειῶν β΄ 11). Ἐπειδὴ χαριζόταν στοὺς γιούς του Ὀφνεὶ καὶ Φινεὲς καὶ ἀνεχόταν τὴν ἀσέβειά τους, τιμωρήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ τὸν θάνατό τους. Φονεύθηκαν καὶ οἱ δύο γιοί του σὲ μάχη μὲ τοὺς Φιλισταίους. Οἱ Ἰσραηλίτες σ᾽ αὐτὴ τήν μάχη ὑπέστησαν δεινὴ ἧττα καὶ ἔχασαν τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία περιῆλθε στοὺς ἐχθρούς τους. Ὅταν ὁ Ἠλὶ πληροφορήθηκε ὅλα αὐτὰ τὰ δεινά, ἐνενήντα ὀκτὼ ἐτῶν, ἔπεσε συνέτριψε τὸν αὐχένα του καὶ πέθανε. (Α΄ Βασιλειῶν δ΄ 18).

προσηυξάμην, καὶ ἔδωκέ μοι Κύριος τὸ αἴτημά μου, ὃ ᾐτησάμην παρ᾽ αὐτοῦ»[6]. Δηλαδή: Γιὰ τὸ παιδὶ αὐτὸ προσευχήθηκα· καὶ ὁ Κύριος μοῦ ἔδωσε αὐτὸ ποὺ τοῦ ζήτησα.

Ἡ στείρα Ἄννα, θεωρεῖ, ὅτι τὸ παιδὶ ποὺ ἀπέκτησε εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ.

Στὴν ὠδὴ τῶν Ἀναβαθμῶν ποὺ ψαλλόταν ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνέβαιναν στὸ ναὸ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν, μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρεται ὅτι: *«Ἰδοὺ ἡ κληρονομία Κυρίου υἱοί, ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός»*[7]. Δηλαδή: Δέστε, δῶρο ἀπὸ τὸν Κύριο εἶναι τὰ παιδιά· ἀνταμοιβὴ ὁ καρπὸς τῶν σπλάγχνων.

Οἱ Ἰουδαῖοι πίστευαν ὅτι τὰ παιδιὰ εἶναι εὐλογημένο δῶρο ἀπὸ τὸν Θεό.

2. Οἱ ὑποχρεώσεις τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιά τους

Νὰ τὰ ἀγαποῦν

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει τὸν ἀπόστολο Τίτο νὰ διδάσκει τὶς νέες γυναῖκες νὰ εἶναι *«φιλότεκνες»*[8], δηλαδὴ νὰ ἀγαποῦν τὰ παιδιά τους.

Νὰ τὰ ὁδηγοῦν στὸν Χριστό

Ὁ Κύριος εὐλόγησε τὰ παιδιὰ καὶ συνέστησε νὰ μὴ τὰ ἐμποδίζουν νὰ Τὸν πλησιάσουν.

6. Α΄ Βασιλειῶν α΄ 27.
7. Ψαλμοῦ ρκ΄ (ρκζ΄) 126, 3.
8. Τίτου β΄ 4.

«Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα ἐπιθῇ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»[9]. Δηλαδή: Ἔφεραν τότε στὸν Ἰησοῦ παιδιὰ γιὰ νὰ τὰ εὐλογήσει βάζοντας τὰ χέρια Του ἐπάνω τους καὶ νὰ προσευχηθεῖ γι᾽ αὐτά, ἀλλὰ οἱ μαθητὲς τοὺς μάλωσαν. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως εἶπε· ἀφῆστε τὰ παιδιὰ καὶ μὴν τὰ ἐμποδίζετε νὰ ἔρθουν κοντά μου, γιατὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀνήκει σὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶναι σὰν καὶ αὐτά.

Οἱ γονεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ μὴ ἐμποδίζουν τὰ παιδιά τους, μὲ κάθε τρόπο, νὰ γνωρίσουν τὸν Λυτρωτὴ καὶ Σωτήρα Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ νὰ ζήσουν τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ.

Σ᾽ αὐτὴ τὴν ὑποχρέωσή τους στηρίζεται καὶ ἡ φροντίδα τῶν γονέων νὰ βαπτίζουν τὰ παιδιά τους σὲ νηπιακὴ ἡλικία καὶ νὰ τοὺς δίνουν χριστιανικὴ ἀγωγή.

Νὰ τὰ ἀνατρέφουν ὅπως θέλει ὁ Θεός

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος καθορίζει τὰ ἀμοιβαῖα καθήκοντα γονέων καὶ παιδιῶν. Τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ ὑπακούουν στοὺς γονεῖς τους καὶ οἱ γονεῖς τους νὰ τὰ παιδαγωγοῦν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Ἐφεσίους ς΄ 1-4.

Ἰδοὺ καὶ ἡ συμβουλὴ τῆς σοφίας τῶν Παροιμιῶν: *«Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παρα-*

9. Ματθαίου ιθ΄ 13-14.

βαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου»[10]. Δηλαδή: Παιδί μου, ἐὰν δεχθεῖς τὰ λόγια μου, καὶ φυλᾶς σὰν θησαυρὸ τὶς ἐντολές μου στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς σου, τότε τὸ αὐτί σου θὰ προσέξει τὰ λόγια τῆς θείας σοφίας, ὥστε νὰ σὲ συνετίζουν, καὶ θὰ τὰ χρησιμοποιεῖς γιὰ νὰ συμβουλεύεις τὸ παιδί σου.

Νὰ διδάξουν σ᾽ αὐτὰ τὶς θαυμαστὲς ἐνέργειες, τὶς ἐντολὲς καὶ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ

Ὁ Μωυσῆς[11] ἐξαγγέλλει τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτες καὶ τοὺς ἐπισημαίνει·

10. Παροιμιῶν β΄ 1-2.

11. Ὁ Μωυσῆς ἦταν δημιουργὸς τῆς Ἑβραϊκῆς νομοθεσίας, ἀρχηγός-ἡγέτης τῶν Ἑβραίων γιὰ σαράντα χρόνια, ὁ συγγραφέας τῆς Πεντατεύχου, τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Γένεσις, Ἔξοδος, Λευϊτικόν, Ἀριθμοί, Δευτερονόμιον), ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴ δουλεία.

Ἦταν ἀπόγονος τοῦ Λευΐ, γιὸς τοῦ Ἀμρὰκ καὶ τῆς Ἰουχαδέε. Ἀδελφὸς τοῦ Ἀαρών. Γεννήθηκε στὴν Αἴγυπτο τὸ ἔτος 1571 π.Χ. καὶ πέθανε στὸ ὄρος Νεβὼ τὸ ἔτος 1471 π.Χ.

Ἔζησε 120 ἔτη. Ἡ ζωή του διαιρεῖται σὲ τρεῖς περιόδους σαράντα χρόνων κάθε μιά. Ἡ πρώτη, ἀπὸ τὴν γέννησή του μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς του. Ἡ δεύτερη, ἀπὸ τῆς φυγῆς του ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ μέχρι τὴν ἐπιστροφή του σ᾽ αὐτή. Ἡ τρίτη, ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀποστολῆς του νὰ ἐλευθερώσει τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴ δουλεία μέχρι τοῦ θανάτου του.

«Πρόσεχε σεαυτῷ καὶ φύλαξον τὴν ψυχήν σου σφόδρα, μὴ ἐπιλάθῃ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου· καὶ μὴ ἀποστήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, καὶ συμβιβάσεις τοὺς υἱούς σου καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου»[12]. Δηλαδή: Μόνο νὰ προσέχετε πολὺ τοὺς ἑαυτούς σας καὶ νὰ φροντίζετε νὰ μὴν ξεχνᾶτε ποτὲ τὰ γεγονότα ποὺ εἴδατε μὲ τὰ μάτια σας. Ποτέ, οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴν ζωή σας νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὴν καρδιά σας. Νὰ τὰ διηγεῖστε στὰ παιδιά σας καὶ στὰ ἐγγόνια σας.

«Καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν λαλεῖν ἐν αὐτοῖς καθημένους ἐν οἴκῳ καὶ πορευομένους ἐν ὁδῷ καὶ καθεύδοντας καὶ διανισταμένους»[13]. Δηλαδή: Διδάξτε τα στὰ παιδιά σας καὶ μιλᾶτε γι᾽ αὐτά, ὅταν κάθεστε στὸ σπίτι σας ἢ ὅταν βαδίζετε στὸ δρόμο, ὅταν ξαπλώνετε γιὰ ὕπνο καὶ ὅταν σηκώνεστε.

Ἡ χριστιανικὴ ἀγωγὴ καὶ ἡ διαμόρφωση τῆς ψυχῆς τῶν παιδιῶν δόθηκε ὡς ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ Θεό.

Ὁ βασιλιὰς τῶν Ἰουδαίων Ἐζεκίας[14] προσεύχε-

Σ᾽ ὅλο τὸν βίο του διακρινόταν γιὰ τὴν τέλεια ἀφοσίωσή του στὸν Θεό, γιὰ τὴν πραότητά του, τὴν αὐταπάρνησή του, τὴν γενναιότητα τῆς καρδιᾶς καὶ τὴν ἀνεξικακία του. Ἴδετε Ἐξόδου λβ΄ 31-33 καὶ Ἀριθμῶν ιβ΄ 3.

12. Δευτερονομίου δ΄ 9.

13. Δευτερονομίου ια΄ 19.

14. Ὁ Ἐζεκίας· ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων (νότιο βασίλειο τῶν Ἑβραίων). Βασίλευσε εἰκοσιεννέα ἔτη 726-697 π.Χ. Ὅταν ἀρρώστησε ρώτησε τὸν προφήτη Ἡσαΐα γιὰ τὴν ἔκβαση τῆς ἀσθένειάς του, καὶ ἀφοῦ πληροφορήθηκε ἀπ᾽ αὐτόν, ὅτι ἡ ἀσθένειά του θὰ

ται εὐχαριστώντας τὸν Θεό, ὅταν ἀνάρρωσε ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του. Γιὰ νὰ ἀποδώσει τὴν εὐγνωμοσύνη του στὸν Θεὸ ὑπόσχεται ὅτι σὲ ὅλα τὰ παιδιὰ ποὺ θὰ ἀποκτήσει, θὰ διδάξει τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, νὰ σέβονται δηλαδὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζουν τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ· *«Οἱ ζῶντες εὐλογήσουσί σε, ὃν τρόπον κἀγώ· ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦσι τὴν δικαιοσύνην σου»*[15]. Δηλαδή: Αὐτοὶ ποὺ ζοῦν, θὰ σὲ δοξολογήσουν, ὅπως σήμερα ἐγώ· διότι ἀπὸ σήμε-

τὸν ὁδηγήσει στὸν θάνατο, προσευχήθηκε στὸν Θεό. Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν δέησή του καὶ τοῦ χάρισε δέκα ἔτη.

Ἡ παράταση τῆς ζωῆς του δηλώθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ ἕνα θαυμαστὸ γεγονός· δηλαδὴ μὲ τὴν κατὰ δέκα βαθμοὺς ὀπισθοδρόμηση τῆς σκιᾶς τοῦ ἄξονα τοῦ ρολογιοῦ κατὰ τὸ Ἡσαΐου λή΄ 7-8 *«τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον παρὰ Κυρίου ὅτι ποιήσει ὁ Θεὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο· ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν, οὓς κατέβη ὁ ἥλιος, τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, ἀποστρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀναβαθμούς, καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμούς, οὓς κατέβη ἡ σκιά»*. Δηλαδή: Καὶ γιὰ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι ἐγώ, ὁ Κύριος, θὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσή μου, θὰ σοῦ δώσω ἕνα σημεῖο: Στὴ σκάλα τοῦ Ἄχαζ ἀναφέρεται σὰν Κλῖμαξ τοῦ Ἄχαζ. Ἦταν ἡλιακὸ ὡρολόγιο καὶ ἀποτελεῖτο ἀπὸ σκάλα ὑποδιαιρεμένη σὲ ἀναβαθμούς (σκαλοπάτια) καὶ εἶχε στὴν μέση ἕνα κάθετο ἄξονα ποὺ εὑρισκόταν ἀπέναντι τοῦ ἥλιου. Ἡ σκιὰ τοῦ ἄξονα φερομένης ἀπὸ σκαλοπάτι σὲ σκαλοπάτι ἔδειχνε τὴν ὥρα. Δ΄ Βασιλειῶν κ΄ 11. Ἡσαΐου λή΄ 8. Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτη Ἡσαΐα γνώρισε στὸν Ἐζεκία ὅτι, θὰ γυρίσει τὴν σκιὰ πίσω κατὰ δέκα σκαλοπάτια. Καὶ πραγματικὰ ἡ σκιὰ ὀπισθοχώρησε καὶ ὁ ἥλιος ξαναφώτισε τὰ δέκα σκαλοπάτια ὅπου εἶχε κατεβεῖ ἡ σκιά.

15. Ἡσαΐου λή΄ 9.

ρα θὰ κάνω παιδιά, τὰ ὁποῖα θὰ ἀναγγέλλουν καὶ θὰ διακηρύττουν τὴν δικαιοσύνη σου.

Ὁ Θεὸς μὲ θαῦμα γύρισε τὴν ἡμέρα πίσω, ὥστε ὁ ἥλιος νὰ φωτίσει τὰ δέκα σκαλοπάτια ποὺ εἶχε ἤδη περάσει, γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὁ Ἐζεκίας ὅτι παρατάθηκε ἡ ζωή του κατὰ δέκα ἔτη.

Θεωρῶ ὅτι αὐτὴ ἡ προσφορὰ στὸν Θεὸ εἶναι ἡ καλλίτερη ἀπὸ κάθε ἄλλη. Πολλοὶ γονεῖς ποὺ εὑρίσκονται σὲ ἀνάγκη, παρακαλοῦν τὸν Θεὸ νὰ τοὺς ἐλεήσει. Λίγοι ὅμως ὑπόσχονται στὸν Κύριο νὰ διδάξουν τὴν πίστη καὶ τὴν ἀρετὴ στὰ παιδιά τους.

Νὰ τοὺς διηγοῦνται τὰ θαυμαστὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ

Ὁ Θεὸς ἐκ νέου παραγγέλλει καὶ συμβουλεύει τὸν Μωυσῆ νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου καὶ νὰ ζητήσει ἀπ᾽ αὐτὸν νὰ ἐλευθερώσει τοὺς Ἰσραηλίτες παρὰ τὶς χωρὶς ἀποτέλεσμα προηγούμενες ἐπισκέψεις του. Τοῦ λέει· πήγαινε πάλι, διότι Ἐγὼ θὰ ἐπέμβω καὶ θὰ πραγματοποιήσω τέτοια θαυμαστὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ διηγεῖσαι στὰ παιδιά σου καὶ στὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν σου·«*Ὅπως διηγήσησθε εἰς τὰ ὦτα τῶν τέκνων ὑμῶν καὶ τοῖς τέκνοις τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅσα ἐμπέπαιχα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τὰ σημεῖά μου, ἃ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος*»[16]. Δηλαδή: Γιὰ νὰ διηγεῖσαι στὰ παιδιά σου καὶ στὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν σου, πῶς φέρθηκα στοὺς Αἰγύπτιους καὶ τί σημεῖα ἔκανα στὴ χώρα τους, καὶ γιὰ νὰ ξέρετε ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τὸν ἀπόστολο Τι-

16. Ἐξόδου ι΄ 2.

μόθεο· «*Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυΐδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου*»[17]. Δηλαδή: Νὰ ἐνθυμεῖσαι τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ποὺ ἔχει ἀναστηθεῖ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ κατάγεται ἀπὸ τὸν Δαβὶδ σύμφωνα μὲ τὸ εὐαγγέλιο, ποὺ κηρύττω.

Ὁ ψαλμωδὸς τονίζει αὐτὴ τὴν ὑποχρέωση τῶν γονέων νὰ διηγοῦνται στὰ παιδιά τους τὰ θαυμαστὰ καὶ ἔνδοξα ἔργα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἕνα μάθημα ποὺ δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται, ἀλλὰ νὰ μεταφέρεται ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεά. «*Οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλοντες τὰς αἰνέσεις Κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε*»[18]. Δηλαδή: Αὐτὰ δὲν ἀποκρύφτηκαν ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν προγόνων μας, ἀλλὰ μεταδόθηκαν πιστὰ ἀπὸ τὴν μιὰ γενεὰ στὴν ἄλλη. Μὲ αὐτὰ περιέγραψαν τὶς πανένδοξες καὶ πολυύμνητες πράξεις τοῦ Κυρίου καὶ τὰ ἔργα τῆς καταπληκτικῆς δυνάμεώς του, τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔκανε.

Καὶ αὐτὸ τὸ καθῆκον δὲν πρέπει οἱ γονεῖς νὰ τὸ παραλείπουν.

Νὰ ἐξηγοῦν στὰ παιδιά τους τὶς δίκαιες ἀποφάσεις καὶ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ

Ὁ προφήτης Ἰωὴλ[19] ὑπενθυμίζει στοὺς Ἰσραηλίτες τὶς θαυμαστὲς ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ. Ἐρωτᾶ τοὺς κα-

17. Β΄ Τιμοθέου β΄ 8.

18. Ψαλμοῦ οζ΄ (οη΄) 77, 4.

19. Ὁ Ἰωὴλ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς καλουμένους μικροὺς προφῆτες.

τοίκους τῆς γῆς, ἐὰν ἄκουσαν νὰ ἔγιναν τέτοια ἔργα, σὰν αὐτὰ ποὺ πραγματοποίησε ὁ Θεὸς εἴτε στὶς ἡμέρες τους εἴτε στὸ παρελθόν. Καταλήγει ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα θὰ διηγοῦνται οἱ γονεῖς στὰ παιδιά τους ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεά· *«ὑπὲρ αὐτῶν τῶν τέκνων ὑμῶν διηγήσασθε καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς τέκνοις αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν»*[20]. Δηλαδή: Διηγηθῆτε λοιπὸν αὐτὰ στὰ παιδιά σας· καὶ τὰ παιδιά σας, ἂς τὰ διηγηθοῦν στὰ παιδιά τους καὶ τὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν σας στὰ παιδιὰ τῆς τρίτης γενεᾶς καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὴν λατρεία της καὶ τὴν ζωή της συνεχῶς ὑπενθυμίζει στοὺς πιστοὺς τὰ ἔργα Κυρίου.

Νὰ τὰ συμβουλεύουν νὰ ὑπακούουν στὸν Θεό

Ὁ Μωυσῆς, ὅταν πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ ὅτι θὰ πεθάνει στὴν ἔρημο καὶ δὲν θὰ εἰσέλθει στὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἐπειδὴ οἱ Ἰσραηλίτες λάτρευσαν τὸν χρυσὸ μόσχο, ἐνῶ ὁ ἴδιος εὑρίσκετο στὴν ἁγία κορυφὴ τοῦ Σινᾶ γιὰ νὰ παραλάβει τὶς δέκα ἐντολές, ἀφοῦ ἔψαλε τὴν τελευταία ὠδή του στὸν Κύριο, στὴν ὁποία συμπεριέλαβε ὅλες τὶς ἐνέργειες τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες καὶ τὶς ἐντολές Του, προέτρεψε τοὺς Ἰσραηλίτες: *«προσέχετε τῇ καρδίᾳ ἐπὶ πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὓς ἐγὼ διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον, ἃ ἐντελεῖσθε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου· ὅτι οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτος ὑμῖν, ὅτι αὐτὴ ἡ ζωὴ ὑμῶν, καὶ ἕνεκεν τοῦ λόγου τούτου μακροημερεύσητε ἐπὶ τῆς*

20. Ἰωὴλ α΄ 3.

γῆς, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν»[21]. Δηλαδή: προσέχετε μὲ τὴν καρδιά σας σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους θέτω ἐγὼ σὰν μάρτυρας σήμερα ἐνώπιόν σας. Αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ποὺ θὰ παραγγείλετε στὰ παιδιά σας νὰ τὰ τηροῦν καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόζουν. Ὅλα τὰ προστάγματα αὐτοῦ τοῦ Νόμου. Ὁ λόγος αὐτὸς δὲν εἶναι κενὸς περιεχομένου, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ζωή σας. Ἐφαρμόζοντας δηλαδὴ τὸν λόγο αὐτό, θὰ μακροημερεύσετε στὴν γῆ ποὺ θὰ κληρονομήσετε, ἀφοῦ περάσετε τὸν Ἰορδάνη ποταμό.

Τὴν ἴδια ἐντολὴ ἔδωσε καὶ ὁ ἀναστημένος Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς στοὺς μαθητές Του· *«διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»*[22].

Ὁ βασιλιὰς Δαβὶδ[23] ἀπευθύνθηκε στὸν γιό του, τὸν μετέπειτα βασιλιὰ Σολομώντα[24] καὶ τὸν συμβούλευσε: *«Καὶ νῦν, Σαλωμὼν υἱέ μου, γνῶθι τὸν Θεὸν τῶν πατέρων σου καὶ δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, ὅτι πάσας καρδίας ἐτάζει Κύριος καὶ πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει· ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὑρεθήσεταί σοι, καὶ ἐὰν καταλείψῃς αὐτόν, καταλείψει σε εἰς τέλος»*[25]. Δηλαδή: Καὶ τώρα, παιδί μου Σολομών, γνώρισε τὸν Θεὸ τῶν πατέρων σου, ὑπηρέτησε Αὐτὸν μὲ ὅλη σου τὴν καρδιὰ καὶ μὲ ψυχὴ ἀφοσιωμένη, διότι ὁ Κύριος ἐρευνᾶ καὶ γνωρίζει ὅλες τὶς καρδιές· ἐὰν

21. Δευτερονομίου λβ΄ 46-47.
22. Ματθαίου κή΄ 20.
23. Ὁ Δαβὶδ βασίλευσε 40 χρόνια ἀπὸ 1055-1015 π.Χ.
24. Ὁ Σολομὼν βασίλευσε ἀπὸ 1015-975 π.Χ.
25. Α΄ Παραλειπομένων κή΄ 9.

ζητήσεις Αὐτόν, θὰ εὑρεθεῖ πλησίον σου· ἐὰν ὅμως ἐγκαταλείψεις Αὐτόν, θὰ σὲ ἐγκαταλείψει καὶ Αὐτὸς γιὰ πάντα.

Νὰ τὰ εὐλογοῦν

α΄. Ὅπως ὁ Ἰακὼβ εὐλόγησε τοὺς γιοὺς τοῦ Ἰωσήφ[26], τὸν Ἐφραὶμ καὶ τὸν Μανασσῆ.

«Ἐκτείνας δὲ Ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἐφραΐμ, οὗτος ἦν ὁ νεώτερος, καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Μανασσῆ, ἐναλλὰξ τὰς χεῖρας. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε· ὁ Θεός, ᾧ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου ἐνώπιον αὐτοῦ, Ἀβραάμ[27], καὶ Ἰσαάκ[28], ὁ Θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὁ ἄγγελος ὁ ρυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν εὐλογήσαι τὰ παιδία ταῦτα, καὶ ἐπικληθήσεται ἐν αὐτοῖς τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τῶν

26. Ὁ Ἰωσὴφ ἦταν γιὸς τοῦ πατριάρχη Ἰακὼβ καὶ τῆς Ραχήλ. Γεννήθηκε στὴν Μεσοποταμία τὸ ἔτος 1745 π.Χ. Δι' αὐτοῦ ἐθαυμαστώθη ἡ θεία Πρόνοια, ποὺ τὸν δόξασε στὴν Αἴγυπτο. Τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὴν φυλακὴ καὶ τὸν ἀνύψωσε στὸ ὕπατο πολιτικὸ ἀξίωμα. Κοιμήθηκε τὸ ἔτος 1635 π.Χ. *«ὡς πατὴρ τοῦ Φαραώ»* (Γενέσεως με΄ 8).

27. Ὁ Πατριάρχης Ἀβραὰμ γεννήθηκε στὴν Οὺρ τῆς Μεσοποταμίας τὸ ἔτος 1996 π.Χ. καὶ πέθανε τὸ ἔτος 1821 π.Χ. στὴν Χεβρώνα τῆς Ἰουδαίας καὶ τάφηκε στὸ σπήλαιο Μαχπελάλ. Ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ σπήλαιο κτίσθηκε ἰσλαμικὸ τέμενος καὶ ἐκεῖ εὑρίσκονται τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἰακώβ, τῆς Ρεβέκκας, τῆς Λείας καὶ τῶν λοιπῶν γυναικῶν τῆς πατριαρχικῆς ἐποχῆς.

28. Ὁ Ἰσαὰκ ἔζησε τὰ ἔτη ἀπὸ 1896 ἕως τὸ 1716 π.Χ.

πατέρων μου Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ πληθυνθείησαν εἰς πλῆθος πολὺ ἐπὶ τῆς γῆς»[29].

Δηλαδή: Ὁ Ἰακὼβ ἀφοῦ ἅπλωσε τὸ δεξί του χέρι, τὸ ἔθεσε στὴν κεφαλὴ τοῦ Ἐφραίμ, αὐτὸς ἦταν ὁ νεώτερος, καὶ τὸ ἀριστερό του στὴν κεφαλὴ τοῦ Μανασσῆ. Ἔτσι, ἔθεσε τὰ χέρια του σταυρωτά. Ὁ Ἰακὼβ εὐλόγησε αὐτοὺς τοὺς γιοὺς καὶ εἶπεν· Ὁ Θεός, στὸν ὁποῖο ἔζησαν θεάρεστα ἐνώπιόν Του οἱ πατέρες μου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μὲ διατρέφει ἀπὸ νεαρὴ ἡλικία ἕως αὐτῆς τῆς ἡμέρας, ὁ Ἄγγελος, ὁ ὁποῖος μὲ ἀπάλλαξε ἀπὸ ὅλα τὰ κακά, ἂς εὐλογήσει τὰ παιδιὰ αὐτὰ καὶ ἂς φέρουν αὐτὰ τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ ἂς πληθυνθοῦν σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἐπὶ τῆς γῆς.

β΄. Ὅπως ὁ Ἰσαὰκ εὐλόγησε τοὺς γιούς του Ἰακὼβ καὶ Ἠσαῦ ἐμπιστευόμενος τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ γιὰ τοὺς Ἰσραηλίτες.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στὴν εὐλογία τοῦ Ἰσαὰκ ποὺ ἔδωσε στοὺς δίδυμους γιούς του, τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ· *«πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ»*[30]. Δηλαδή: Μὲ τὴν πίστη, γιὰ πράγματα ποὺ θὰ συμβοῦν στὸ μέλλον, ἔδωσε ὁ Ἰσαὰκ στὸν Ἰακὼβ καὶ στὸν Ἠσαῦ τὶς εὐλογίες του.

29. Γενέσεως μη΄ 14-16.
30. Ἑβραίους ια΄ 20.

Νὰ τὰ εὐσπλαγχνίζονται

Ὁ πιστὸς ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐλεεῖ, ὅπως ὁ πατέρας λυπᾶται καὶ φροντίζει τὰ παιδιά του· «καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ὠκτείρησε Κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν»[31].

Νὰ φροντίζουν γι᾽ αὐτὰ καὶ τὶς ἀνάγκες τους

Ὁ Ἰὼβ προβάλλεται καὶ ἐπαινεῖται ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφὴ ἐπειδὴ ἔδωσε κληρονομιὰ στὶς τρεῖς θυγατέρες του ἀπὸ τὴν περιουσία του, ὅπως καὶ στοὺς γιούς του. *«Καὶ οὐχ εὑρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας Ἰὼβ*[32] *βελτίους αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ᾽ οὐρανόν· ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς»*[33]. Δηλαδή: Δὲν βρέθηκαν ἄλλες γυναῖκες καλλίτερες στὴν χώρα ἀπὸ τὶς θυγατέρες τοῦ Ἰώβ. Ὁ πατέρας τους ἔδωσε σ᾽ αὐτὲς σὰν κληρονομιὰ μερίδιο γῆς, ὅπως καὶ στοὺς ἀδελφούς τους.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισφραγίζει αὐτὸ τὸν νόμο, νὰ φροντίζουν οἱ γονεῖς γιὰ τὰ παιδιά τους γράφοντας πρὸς Κορινθίους *«Ἰδοὺ τρίτον ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις»*[34].

31. Ψαλμοῦ ρβ΄ (ργ΄) 102, 13.

32. Ὁ Ἰὼβ ἔζησε σὲ ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ φαίνεται ὅτι ἀγνοοῦσε τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴ λατρεία.

33. Ἰὼβ μβ΄ 15.

34. Β΄ Κορινθίους ιβ΄ 14.

Δηλαδή: Νὰ ποὺ τώρα γιὰ τρίτη φορὰ ἑτοιμάζομαι νὰ ἔρθω κοντά σας καὶ δὲν θὰ σᾶς ἐπιβαρύνω. Δὲν ζητάω τὰ χρήματά σας, ἀλλὰ ἐσᾶς. Γιατὶ δὲν ἔχουν χρέος νὰ μαζεύουν χρήματα τὰ παιδιὰ γιὰ τοὺς γονεῖς, ἀλλὰ οἱ γονεῖς γιὰ τὰ παιδιά.

Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος γιὰ τὸ ἴδιο θέμα ἐπισημαίνει μὲ αὐστηρότητα: «*εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων*»[35]. Δηλαδή: Ἂν ὅμως κάποιος δὲν φροντίζει γιὰ τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ κείνους ποὺ μένουν στὸ ἴδιο σπίτι μαζί του, αὐτὸς ἔχει ἀρνηθεῖ τὴν πίστη καὶ εἶναι χειρότερος καὶ ἀπὸ ἕναν ἄπιστο.

Οἱ χριστιανοὶ γονεῖς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐγκαταλείπουν τὰ παιδιά τους καὶ νὰ μὴ τὰ φροντίζουν. Ὅταν αὐτὸ συμβαίνει θεωροῦνται χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς ἄπιστους.

Νὰ τὰ κυβερνοῦν

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος δίνει ὁδηγίες καὶ συμβουλὲς στὸν Τιμόθεο πῶς νὰ ποιμαίνει καὶ νὰ διδάσκει τοὺς πιστούς. Τοῦ γράφει ὅτι πρέπει οἱ πρεσβύτεροι τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ διάκονοι νὰ διοικοῦν τὴν οἰκογένειά τους καὶ νὰ ἔχουν παιδιὰ ὑπάκουα καὶ νὰ ζοῦν μὲ χριστιανικὴ σεμνότητα.

Γιὰ τοὺς πρεσβυτέρους συνιστᾶ: «*τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑπακοῇ μετὰ πάσης σεμνότητος*»[36]. Δηλαδή: Νὰ διευθύνει καλὰ τὸ

35. Α΄ Τιμοθέου ε΄ 8.
36. Α΄ Τιμοθέου γ΄ 4.

σπίτι του καὶ νὰ ἔχει παιδιὰ ποὺ νὰ τὸν ὑπακούουν μὲ πολὺ σεβασμό.

Γιὰ τοὺς διακόνους ἐπίσης ὁρίζει *«διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων»*[37]. Δηλαδή: Οἱ διάκονοι νὰ εἶναι σύζυγοι μιᾶς μόνο γυναίκας καὶ νὰ κυβερνοῦν καλὰ τὰ παιδιά τους καὶ τὰ σπίτια τους.

Νὰ τὰ διορθώνουν ὅταν σφάλλουν καὶ παρεκτρέπονται

Ὁ σοφὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπισημαίνει·

«Ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει»[38]. Δηλαδή: Ἐκεῖνος ὁ πατέρας ποὺ λυπᾶται καὶ δὲν τιμωρεῖ μὲ τὴν ράβδο του τὸν γιό του εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ τὸν μισεῖ· αὐτὸς ὅμως ποὺ τὸν ἀγαπᾶ, τὸν διαπαιδαγωγεῖ μὲ ἐπιμέλεια καὶ αὐστηρότητα.

Ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου εἶναι ὅτι ὅποιος γονέας δὲν διορθώνει καὶ δὲν ἐλέγχει τὸ παιδί του ὅταν παρεκτρέπεται, οὐσιαστικὰ τὸ μισεῖ· ἐνῶ ὅποιος ἀγαπᾶ τὸ παιδί του δίνει σ᾽ αὐτὸ ἀρχὲς καὶ κανόνες ζωῆς.

Στὸ ἴδιο βιβλίο ἐπίσης ἐπισημαίνεται, ὅτι οἱ γονεῖς ὅταν φροντίζουν νὰ διαπαιδαγωγήσουν τὰ παιδιά τους καὶ νὰ τὰ διορθώσουν, ἔχουν πολλὲς καὶ καλὲς ἐλπίδες νὰ προοδεύσουν αὐτὰ στὴ ζωή τους· *«παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις»*[39].

37. Α΄ Τιμοθέου γ΄ 12.
38. Παροιμιῶν ιγ΄ 24.
39. Παροιμιῶν ιθ΄ 18.

Τέλος ἕνα διαπαιδαγωγημένο παιδὶ εἶναι στολίδι γιὰ τοὺς γονεῖς του: «*παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε· καὶ δώσει κόσμῳ τῇ ψυχῇ σου*»[40].

Νὰ μὴν τὰ παροργίζουν

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει τοὺς γονεῖς·

«*Καὶ οἱ πατέρες μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου*»[41], ποὺ σημαίνει, οἱ πατέρες νὰ μὴ ἐξοργίζετε τὰ παιδιά σας, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀνατρέφετε δίνοντάς τους ἀγωγὴ καὶ συμβουλὲς ποὺ ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν πίστη στὸν Κύριο.

«*Οἱ πατέρες μὴν ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσι*»[42]. Δηλαδή: Οἱ πατέρες νὰ μὴν ἐξοργίζετε τὰ παιδιά σας, γιὰ νὰ μὴν ἀποθαρρύνονται.

Ὅπως ὁ Θεὸς ὅλους μᾶς διαπαιδαγωγεῖ, ἄλλοτε μὲ τὴν αὐστηρότητα καὶ ἄλλοτε μὲ τὴν ἐπιείκειά Του, ἔτσι καὶ ὁ γονέας πρέπει νὰ μάθει αὐτὴ τὴν τέχνη τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν: «*ἄνθρωπον ἄγειν τὸ πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλώτατον*»[43] δηλαδή, νὰ ὁδηγεῖς τὸν ἄνθρωπο ποὺ συμπεριφέρεται μὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους.

40. Παροιμιῶν κθ΄ 17.

41. Ἐφεσίους ς᾽ 4.

42. Κολασσαεῖς γ΄ 21.

43. Γρηγορίου Θεολόγου «Ἀπολογητικός», Λόγος Β΄ PG 35, 4251Ϛ΄.

❧ *Νὰ φροντίζουν νὰ συνάπτουν εὐλογημένους γάμους*

α΄. Ὅπως ὁ Ἀβραὰμ φρόντισε γιὰ τὸν γιό του Ἰσαάκ:

«Καὶ Ἀβραὰμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκὼς ἡμερῶν, καὶ ὁ Κύριος ηὐλόγησε τὸν Ἀβραὰμ κατὰ πάντα. καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ τῷ παιδὶ αὐτοῦ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι πάντων τῶν αὐτοῦ· θὲς τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ἐξορκιῶ σε Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν Θεὸν τῆς γῆς, ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαὰκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναναίων, μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἢ εἰς τὴν γῆν μου, οὗ ἐγεννήθην, πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν φυλήν μου καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαὰκ ἐκεῖθεν»[44]. Δηλαδή: Ὁ Ἀβραὰμ ἦταν γέροντας, προχωρημένος πολὺ στὴν ἡλικία. Ὁ Θεὸς εὐλόγησε αὐτὸν σὲ ὅλα. Ὁ Ἀβραὰμ εἶπε στὸν μεγαλύτερο δοῦλο τῆς οἰκογένειάς του, τὸν ἐπόπτη ὅλων τῶν ἄλλων δούλων στὸν οἶκο του, τὸν Ἐλιέζερ, τὰ ἑξῆς· Θὲς τὸ χέρι σου κάτω ἀπὸ τὸν μηρό μου. Σὲ ἐξορκίζω στὸν Θεό, τὸν Κύριο τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, νὰ μὴ λάβεις γυναίκα γιὰ τὸν γυιό μου Ἰσαὰκ ἀπὸ τὶς θυγατέρες τῶν Χαναναίων, μὲ τοὺς ὁποίους κατοικῶ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν χώρα, ποὺ γεννήθηκα. Ἐκεῖ θὰ πᾶς καὶ στοὺς συγγενεῖς μου. Ἀπὸ κεῖ θὰ πάρεις γυναίκα γιὰ τὸν γιό μου Ἰσαάκ.

β΄. Ὅπως ὁ Ἰσαὰκ φρόντισε γιὰ τὸν γιό του Ἰακώβ:

«Προσκαλεσάμενος δὲ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ λέγων· οὐ λήψῃ γυναῖκα

44. Γενέσεως κδ΄ 1-4.

ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναναίων· ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τὸν οἶκον Βαθουὴλ τοῦ πατρὸς τῆς μητρός σου καὶ λάβε σεαυτῷ ἐκεῖθεν γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρός σου»[45].

Δηλαδή: Ὁ Ἰσαὰκ ἀφοῦ κάλεσε τὸν γιό του Ἰακὼβ τὸν εὐλόγησε καὶ τὸν διέταξε ὡς ἑξῆς· Δὲν θὰ λάβεις γυναίκα ἀπὸ τὶς θυγατέρες τῶν Χαναναίων. Ἀλλὰ σήκω καὶ πήγαινε στὴν Μεσοποταμία στὸν οἶκο τοῦ Βαθουὴλ τοῦ πατέρα τῆς μητέρας σου καὶ λάβε γιὰ γυναίκα σου ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ τὶς θυγατέρες τοῦ Λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητέρας σου.

Σ᾽ αὐτὸ τὸ θέμα πολλοὶ γονεῖς εἴτε ἀδιαφοροῦν τελείως εἴτε καταπιέζουν τὰ παιδιά τους. Οὔτε τὸ ἕνα εἶναι σωστὸ οὔτε τὸ ἄλλο. Ὁ γονέας ὑποχρεοῦται νὰ δώσει στὸ παιδί του κανόνες καὶ ἀρχὲς γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ συντρόφου τῆς ζωῆς του.

Τὰ ἀσεβῆ παιδιὰ εἶναι αἰτία θλίψεως στοὺς γονεῖς τους

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁρίζει ὅτι: *«Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρί»*[46]. Δηλαδή: Ὁ σοφὸς γιὸς εἶναι χαρὰ γιὰ τὸν πατέρα του καὶ ὁ γιὸς ὁ ἀνόητος τῆς μάνας του ἡ λύπη.

«Ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτόν»[47]. Δηλαδή: Ὁ ἀσύνετος γιὸς ἐξοργίζει τὸν πα-

45. Γενέσεως κή΄ 1, 2.
46. Παροιμιῶν ι΄ 1.
47. Παροιμιῶν ιζ΄ 25.

τέρα του καὶ εἶναι παντοτινὴ θλίψη στὴν μητέρα ποὺ τὸν γέννησε.

Ἡ λύπη τῶν γονιῶν ἀπὸ τὰ ναυάγια τῶν παιδιῶν τους εἶναι μεγάλη καὶ ἀβάσταχτη.

3. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ προσεύχονται γιὰ τὰ παιδιά τους

Γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδό τους

α΄. Ὅπως ὁ Ἀβραὰμ παρακάλεσε τὸν Θεὸ γιὰ τὸν γιό του, ἀπὸ τὴν Ἄγαρ, τὸν Ἰσμαήλ.

«Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Θεόν· Ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω ἐναντίον σου. εἶπε δὲ ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ· ναί· ἰδοὺ Σάρρα ἡ γυνή σου τέξεταί σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσαάκ, καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτὸν εἰς διαθήκην αἰώνιον, εἶναι αὐτῷ Θεὸς καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν. περὶ δὲ Ἰσμαὴλ ἰδοὺ ἐπήκουσά σου· καὶ ἰδοὺ εὐλόγηκα αὐτὸν καὶ αὐξανῶ αὐτὸν καὶ πληθυνῶ αὐτὸν σφόδρα· δώδεκα ἔθνη γεννήσει καὶ δώσω αὐτὸν εἰς ἔθνος μέγα»[48].

Δηλαδή: ὁ Ἀβραὰμ εἶπε στὸν Θεό· ἂς ζεῖ καὶ ὁ Ἰσμαὴλ αὐτὸς ὁ γιός μου ἐνώπιόν σου! Εἶπε ὁ Θεὸς στὸν Ἀβραάμ· ναί! Ἰδοὺ ἡ γυναίκα σου Σάρρα θὰ γεννήσει σ᾽ ἐσένα γιὸ καὶ θὰ τὸν ὀνομάσεις Ἰσαάκ. Πρὸς αὐτὸν θὰ δώσω ὑπόσχεση, ἡ ὁποία θὰ ἔχει αἰώνια ἰσχύ, ὅτι θὰ εἶμαι Θεὸς σ᾽ αὐτὸν καὶ στοὺς μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ἀπογόνους του. Τὴν προσευχή σου γιὰ τὸν Ἰσμαὴλ τὴν

48. Γενέσεως ιζ΄ 18, 19, 20.

ἄκουσα καὶ ἰδοὺ τὸν ἔχω εὐλογήσει. Θὰ τὸν αὐξήσω, θὰ τὸν πληθύνω πολύ. Δώδεκα λαοὶ θὰ προέλθουν ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἔτσι αὐτὸς θὰ γίνει γενάρχης μεγάλου λαοῦ.

β΄. Ὅπως ὁ βασιλιὰς Δαβὶδ παρακάλεσε τὸν Θεὸ γιὰ τὸν γιό του τὸν βασιλέα Σολομώντα:

«Καὶ Σαλωμὼν τῷ υἱῷ μου δὸς καρδίαν ἀγαθὴν ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου καὶ τὰ προστάγματά σου καὶ τοῦ ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου»[49]. Δηλαδή: Καὶ στὸν γιό μου τὸν Σολομώντα δῶσε καρδιὰ ἀγαθή, γιὰ νὰ πράττει τὶς ἐντολές Σου, νὰ ἐφαρμόζει τὰ μαρτύριά Σου καὶ τὰ προστάγματά Σου κι ἔτσι νὰ φέρει σὲ πέρας τὴν κατασκευὴ τοῦ Ναοῦ Σου.

Ἡ ἁγία Γραφὴ ποὺ προβάλλει αὐτὰ τὰ παραδείγματα μᾶς ὑποδεικνύει πῶς οἱ γονεῖς πρέπει νὰ προσεύχονται γιὰ τὰ παιδιά τους καὶ ποιὰ ἀγαθὰ νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸ γι᾽ αὐτά.

Γιὰ νὰ μὴ ὑποπίπτουν σὲ πειρασμό

Ὅπως ὁ Ἰὼβ προσευχότανε γιὰ τὰ παιδιά του μετὰ ἀπὸ τὶς γιορτὲς ποὺ διοργάνωναν στὰ σπίτια τους·

«Καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου, ἀπέστελλεν Ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ καὶ προσέφερεν περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ μόσχον ἕνα περὶ ἁμαρτίας περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν· ἔλεγε γὰρ Ἰώβ· μή ποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς Θεόν·

49. Α΄ Παραλειπομένων κθ΄ 19.

οὕτως οὖν ἐποίει Ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας»[50]. Δηλαδή: Ὅταν τελείωναν οἱ ἡμέρες τῶν συμποσίων καὶ τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν, ὁ Ἰὼβ ἔστελνε ἄνθρωπο, ἔφερνε τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν θυσία καὶ καθάριζε τοὺς γιούς του. Ἀφοῦ σηκωνόταν, πολὺ πρωΐ τὴν ὄγδοη ἡμέρα πρόσφερε τὶς ἑπτὰ θυσίες του ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμό τους. Πρόσφερε ἐπίσης σὰν ὁλοκαύτωμα γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους ἕνα μοσχάρι. Ἔκανε αὐτὸ ὁ Ἰώβ, διότι σκεπτόταν ὡς ἑξῆς· Μήπως οἱ γιοί μου εἶχαν κατὰ τὴν ὥρα τῶν συμποσίων κακὲς σκέψεις καὶ ἁμάρτησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ ἦταν ἡ διαγωγὴ τοῦ Ἰὼβ ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς ζωῆς του.

Μὲ τὴν προσευχή του ὁ γονέας σκεπάζει τὰ παιδιά του καὶ παρακαλεῖ νὰ ἔχουν τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ ζωή τους. Πολλοὶ γονεῖς παραλείπουν αὐτὴ τὴν φροντίδα, ἐνῶ σὲ ἄλλες δίνουν μεγαλύτερη προσοχή.

❧ *Ὅταν ἀσθενοῦν*

α΄. Ὅπως ὁ βασιλιὰς Δαβὶδ προσευχήθηκε γιὰ τὸν γιό του, ποὺ ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν γυναίκα τοῦ Οὐρίου τοῦ Χετταίου, ὅταν ἀσθένησε σοβαρὰ γιὰ νὰ πεθάνει: *«Καὶ ἐζήτησε Δαυΐδ τὸν Θεὸν περὶ τοῦ παιδαρίου, καὶ ἐνήστευσε Δαυΐδ νηστείαν καὶ εἰσῆλθε καὶ ηὐλίσθη ἐν σάκκῳ ἐπὶ τῆς γῆς»*[51]. Δηλαδή: Ὁ Δαβὶδ προσευχήθηκε στὸν Θεὸ γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ παιδιοῦ, νήστευσε καὶ ἀφοῦ μπῆκε στὸ δωμάτιό του καὶ φόρεσε σάκκο κοιμήθηκε τὴν νύκτα στὸ δάπεδο.

50. Ἰὼβ α΄ 5.
51. Β΄ Βασιλειῶν ιβ΄ 16.

β΄. Ὅπως ὁ Ἰάειρος παρακάλεσε τὸν Κύριο γιὰ τὴν θυγατέρα του ποὺ ἀσθένησε θανάσιμα· *«καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται»*[52]. Δηλαδή: Τὸν παρακαλοῦσε θερμὰ λέγοντας· ἡ μικρὴ θυγατέρα μου εὑρίσκεται στὰ τελευταῖα της· ἔλα νὰ βάλεις τὰ χέρια σου ἐπάνω της γιὰ νὰ γιατρευτεῖ καὶ νὰ ζήσει.

Ὁ Κύριος θεράπευσε τὸν γιὸ τοῦ βασιλικοῦ τῆς Κανᾶ, ποὺ ἀσθενοῦσε θανάσιμα, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του Τὸν παρακάλεσε θερμά: *«Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ· οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνῄσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου»*[53]. Δηλαδή: Ὁ Ἰησοῦς ἦλθε πάλι στὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου εἶχε μεταβάλλει τὸ νερὸ σὲ κρασί. Κάποιος ἀξιωματοῦχος τοῦ βασιλιᾶ, ποὺ ὁ γιός του ἦταν βαριὰ ἄρρωστος στὴν Καπερναούμ, μόλις ἔμαθε πὼς ὁ Ἰησοῦς ἦλθε ἀπὸ τὴν Ἰουδαία στὴν Γαλιλαία, ἔτρεξε κοντά Του καὶ Τὸν παρακαλοῦσε νὰ κατέβει ὡς τὴν Καπερναούμ, νὰ γιατρέψει τὸν γιό του ποὺ ἦταν ἑτοιμοθάνατος. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ εἶπε· Ἂν δὲν δεῖτε ἐσεῖς σημεῖα καὶ τέρατα, δὲν πρόκειται νὰ πιστέψετε. Τοῦ

52. Μάρκου ε΄ 23.
53. Ἰωάννου δ΄ 46-49.

εἶπε τότε ὁ ἀξιωματοῦχος· Κύριε, ἔλα πρὶν πεθάνει τὸ παιδί μου.

Ποιός γονέας δὲν ἔχει γονατίσει νὰ παρακαλέσει τὸν Κύριο, ὅταν ἡ ἀσθένεια βασανίζει τὸ παιδί του;

4. Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι πιστοί

Εὐεργετοῦν τὰ παιδιά τους

Στὸ ἐγκώμιο τῆς ἐνάρετης γυναίκας ἀναφέρεται ὅτι· *«ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν»*[54]. Δηλαδή: Ἡ δὲ καλωσύνη της ἐπέδρασε στὰ παιδιά της, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἔγιναν ἐργατικὰ καὶ ἐπιμελῆ πλούτησαν. Ὁ ἄνδρας της τὴν ἐπαίνεσε.

Ἔχουν εὐλογημένα παιδιά

Αὐτὸς ποὺ φοβᾶται καὶ ἀγαπᾶ τὸν Κύριο ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τὸν ψαλμωδό, ὅτι οἱ ἀπόγονοί του θὰ παραμείνουν ἰσχυροὶ στὴν γῆ· *«δυνατὸν ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται»*[55]. Δηλαδή: Ἐπάνω στὴν γῆ θά εἶναι ἰσχυροὶ οἱ ἀπόγονοί του· τῶν τιμίων ἡ γενιὰ θὰ εὐλογηθεῖ.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἐξαγγέλλει τοὺς καινούριους οὐρανοὺς καὶ τὴν καινούρια γῆ, τὸν νέο κόσμο, ποὺ θὰ δημιουργήσει ὁ Λυτρωτὴς Θεός. Μεταξὺ τῶν ἄλλων

54. Παροιμιῶν λα΄ (κατὰ τὸ Μασσοριτικὸ 28).

55. Ψαλμοῦ ρια΄ (ριβ΄) 111, 1.

εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ ἀναφέρεται καὶ ἡ ἀπόκτηση εὐλογημένων παιδιῶν· «*Οἱ δὲ ἐκλεκτοί μου οὐ κοπιάσουσιν εἰς κενὸν οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν, ὅτι σπέρμα εὐλογημένον ὑπὸ Θεοῦ ἐστι, καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ᾽ αὐτῶν ἔσονται*»[56]. Δηλαδή: Οἱ ἐκλεκτοί μου δὲν θὰ κοπιάσουν μάταια, οὔτε θὰ τεκνοποιήσουν πρὸς κατάρα, διότι οἱ ἀπόγονοί τους θὰ εἶναι εὐλογημένοι ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὰ παιδιά τους εὐλογημένα μαζὶ μὲ αὐτούς.

Στὴν Ἐκκλησία οἱ εὐλογημένες χριστιανικὲς οἰκογένειες χαίρονται αὐτὴ τὴν ἐμπειρία νὰ ἔχουν παιδιὰ εἰς εὐλογία.

Παραδείγματα καλῶν καὶ πιστῶν γονέων

Ὁ Θεὸς ἐπαινεῖ τὸν Ἀβραὰμ καὶ δικαιολογεῖ τὴν ἐκλογή του, ἐπειδὴ ὡς πατέρας θὰ δίδασκε τοὺς ἀπογόνους του νὰ σέβονται τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· «*ᾔδειν γὰρ ὅτι συντάξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, καὶ φυλάξουσι τὰς ὁδοὺς Κυρίου ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ Κύριος ἐπὶ Ἀβραὰμ πάντα, ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτόν*»[57]. Δηλαδή: Θὰ κάνω δὲ αὐτό, ἐπειδὴ γνώριζα ἀνέκαθεν, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ θὰ καθοδηγήσει τὰ παιδιά του καὶ ὅλους, ὅσοι συγκατοικοῦν μαζί του καὶ δι᾽ αὐτῶν ὅλους τοὺς ἀπογόνους του νὰ φυλάξουν τὶς ἐντολὲς τοῦ Κυρίου, ὥστε νὰ ζοῦν μὲ δικαιοσύνη καὶ νὰ ἐφαρμόζουν τὸ ὀρθό· καὶ ἔτσι ὁ Κύριος θὰ ἐκπληρώσει στὸν Ἀβραάμ, ὅλα ὅσα τοῦ ὑποσχέθηκε.

56. Ἡσαΐου ξε΄ 23.
57. Γενέσεως ιη΄ 19.

Ὁ Ἰούδας ἐξυμνεῖ τὸν πατέρα του Ἰακὼβ στὸν ἀδελφό του Ἰωσήφ, ἄρχοντα Αἰγυπτίων, πρὶν ἀναγνωριστοῦν, ὡς στοργικὸ καὶ φιλότεκνο, ποὺ πόνεσε, ὅταν στερήθηκε τὸν ἕνα του γιό, ἐννοεῖ τὸν ἴδιο τὸν Ἰωσὴφ καὶ θὰ λυπηθεῖ ἂν στερηθεῖ καὶ τὸν τελευταῖο γιό του τὸν Βενιαμίν, τὸν καρπὸ τῶν γηρατειῶν του.

«Κύριε, σὺ ἠρώτησας τοὺς παῖδάς σου, λέγων· εἰ ἔχετε πατέρα ἢ ἀδελφόν; καὶ εἴπαμεν τῷ κυρίῳ· ἔστιν ἡμῖν πατὴρ πρεσβύτερος καὶ παιδίον γήρους νεώτερον αὐτῷ, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ μόνος ὑπελείφθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν ἠγάπησεν. εἶπας δὲ τοῖς παισί σου· καταγάγετε αὐτὸν πρός με, καὶ ἐπιμελοῦμαι αὐτοῦ. καὶ εἴπαμεν τῷ κυρίῳ· οὐ δυνήσεται τὸ παιδίον καταλιπεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ· ἐὰν δὲ καταλίπῃ τὸν πατέρα, ἀποθανεῖται. σὺ δὲ εἶπας τοῖς παισί σου· ἐὰν μὴ καταβῇ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ᾽ ὑμῶν, οὐ προσθήσεσθε ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου. ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἀνέβημεν πρὸς τὸν παῖδά σου πατέρα ἡμῶν, ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥήματα τοῦ κυρίου ἡμῶν. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν· βαδίσατε πάλιν καὶ ἀγοράσατε ἡμῖν μικρὰ βρώματα. ἡμεῖς δὲ εἴπομεν· οὐ δυνησόμεθα καταβῆναι. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ νεώτερος καταβαίνει μεθ᾽ ἡμῶν, καταβησόμεθα· οὐ γὰρ δυνησόμεθα ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ νεωτέρου μὴ ὄντος μεθ᾽ ἡμῶν. εἶπε δὲ ὁ παῖς σου, ὁ πατὴρ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς· ὑμεῖς γινώσκετε ὅτι δύο ἔτεκέ μοι ἡ γυνή· καὶ ἐξῆλθεν ὁ εἷς ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ εἴπατε ὅτι θηριόβρωτος γέγονε, καὶ οὐκ εἶδον αὐτὸν ἄχρι νῦν· ἐὰν οὖν λάβητε καὶ τοῦτον ἐκ τοῦ προσώπου μου καὶ συμβῇ αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ,

καὶ κατάξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ᾅδου. νῦν οὖν ἐὰν εἰσπορεύωμαι πρὸς τὸν παῖδά σου, πατέρα δὲ ἡμῶν, καὶ τὸ παιδίον μὴ ᾖ μεθ' ἡμῶν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκκρέμαται ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς, καὶ ἔσται ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν μὴ ὂν τὸ παιδίον μεθ' ἡμῶν, τελευτήσει, καὶ κατάξουσιν οἱ παῖδές σου τὸ γῆρας τοῦ παιδός σου, πατρὸς δὲ ἡμῶν, μετὰ λύπης εἰς ᾅδου. ὁ γὰρ παῖς σου παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκδέδεκται τὸ παιδίον λέγων· ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σὲ καὶ στήσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου, ἡμαρτηκὼς ἔσομαι εἰς τὸν πατέρα πάσας τὰς ἡμέρας. νῦν οὖν παραμενῶ σοι παῖς ἀντὶ τοῦ παιδίου, οἰκέτης τοῦ κυρίου· τὸ δὲ παιδίον ἀναβήτω μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. πῶς γὰρ ἀναβήσομαι πρὸς τὸν πατέρα, τοῦ παιδίου μὴ ὄντος μεθ' ἡμῶν; ἵνα μὴ ἴδω τὰ κακά, ἃ εὑρήσει τὸν πατέρα μου»[58].

Δηλαδή: Ἄκουσε λοιπόν, κύριε. Σὺ ρώτησες ἐμᾶς τοὺς δούλους σου· Ἔχετε πατέρα ἢ ἀδελφό; Εἴπαμε σ' ἐσένα τὸν κύριό μας· ὑπάρχει σ' ἐμᾶς γέροντας πατέρας καὶ σ' αὐτὸν ἕνας νεώτερος γιὸς καρπὸς τῶν γηρατειῶν του, τοῦ ὁποίου ὁ ἀδελφὸς πέθανε καὶ αὐτὸς ἔμεινε μόνος στὴν μητέρα, ἡ ὁποία τὸν γέννησε. Εἶπες σ' ἐμᾶς τοὺς δούλους σου. Φέρτε αὐτὸν πρὸς ἐμένα καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσω γι' αὐτόν, θὰ τὸν περιποιηθῶ, δὲν ἔχει νὰ πάθει κάτι. Εἴπαμε πρὸς τὸν κύριό μας. Δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ παιδὶ νὰ ἀποχωρισθεῖ τὸν πατέρα· ὁ πατέρας θὰ πεθάνει ἀπὸ τὴν στενοχώριά του. Σὺ εἶπες σ' ἐμᾶς τοὺς δούλους σου· Ἐὰν δὲν ἔλθει ὁ νεώτερός σας ἀδελφὸς μαζί σας, δὲν πρόκειται νὰ παρουσιαστεῖτε ἄλλη φορὰ μπροστά μου. Ὅταν λοιπὸν πήγαμε στὸν

58. Γενέσεως μδ΄ 19-34.

δοῦλο σου τὸν πατέρα μας, ἀναφέραμε σ᾽ αὐτὸν τοὺς λόγους τοὺς δικούς σου, τοῦ κυρίου μας. Ὁ πατέρας μᾶς εἶπε· Πηγαίνετε πάλι καὶ ἀγοράστε λίγες τροφές. Ἐμεῖς ἀπαντήσαμε σ᾽ αὐτόν. Μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ μεταβοῦμε στὴν Αἴγυπτο, παρὰ μόνο ἐὰν ὁ μικρότερος ἀδελφός μας ἔλθει μαζί μας, τότε θὰ μεταβοῦμε. Διότι δὲν μποροῦμε νὰ παρουσιασθοῦμε ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐὰν ὁ μικρότερός μας ἀδελφὸς δὲν εἶναι μαζί μας. Ὁ δοῦλος σου ὁ πατέρας μας εἶπε σ᾽ ἐμᾶς. Γνωρίζετε, ὅτι δύο γιοὺς γέννησε ἡ σύζυγός μου Ραχήλ. Ὁ ἕνας πῆγε στοὺς ἀγροὺς καὶ μοῦ εἴπατε, ὅτι καταφαγώθηκε ἀπὸ θηρίο. Δὲν τὸν ἔχω ξαναδεῖ μέχρι σήμερα. Ἐὰν λοιπὸν λάβετε καὶ αὐτὸν ἀπὸ κοντά μου καὶ συμβεῖ σ᾽ αὐτὸν στὸν δρόμο κάποιο δυστύχημα, θὰ κατεβάσετε τὸ γῆρας μου μὲ λύπη στὸν ἅδη. Ἐὰν λοιπὸν τώρα μεταβῶ καὶ παρουσιαστῶ στὸν δοῦλο σου, τὸν πατέρα μας, καὶ τὸ παιδὶ αὐτό, ὁ Βενιαμίν, δὲν εἶναι μαζί μας –ἡ ζωὴ τοῦ πατέρα μας κρέμεται ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ– θὰ συμβεῖ αὐτό· ὅταν ὁ πατέρας μας δεῖ, ὅτι τὸ παιδὶ δὲν εἶναι μαζί μας, θὰ πεθάνει καὶ οἱ δοῦλοι σου θὰ κρημνίσουν τὸ γῆρας τοῦ δούλου σου, τοῦ πατέρα μας μὲ λύπη στὸν ἅδη. Ἐγὼ ὁ δοῦλος σου ἀνέλαβα ὑπ᾽ εὐθύνη μου τὸ παιδὶ αὐτὸ λέγοντας πρὸς τὸν πατέρα μου· Ἐὰν δὲν ἐπαναφέρω αὐτὸν σ᾽ ἐσένα καὶ τὸν παρουσιάσω ἐνώπιόν σου, θὰ εἶμαι ὑπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ πατέρα μου ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς ζωῆς μου. Θὰ μείνω λοιπὸν ἀπὸ τώρα ἐγὼ δοῦλος σου ἀντὶ τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ, σκλάβος τοῦ κυρίου μου, τὸ δὲ παιδὶ αὐτὸ ἂς ἐπιστρέψει μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του στὸν πατέρα μας. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιστρέψω

πρὸς τὸν πατέρα μας, χωρὶς νὰ εὑρίσκεται τὸ παιδὶ αὐτὸ μαζί μας; Δὲν θὰ μεταβῶ λοιπὸν πρὸς τὸν πατέρα μου χωρὶς αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ μὴ δῶ τὴν συμφορά, ποὺ θὰ βρεῖ τὸν πατέρα μου.

Ὁ Ἰωσὴφ, ὡς καλὸς πατέρας ἔφερε τοὺς γιούς του στὸν πατέρα του τὸν Ἰακὼβ γιὰ νὰ τοὺς εὐλογήσει.

«Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· ὁ Θεός, ᾧ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου ἐνώπιον αὐτοῦ, Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, ὁ Θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὁ ἄγγελος ὁ ρυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν εὐλογήσαι τὰ παιδία ταῦτα, καὶ ἐπικληθήσεται ἐπ᾽ αὐτοῖς τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, καὶ πληθυνθείησαν εἰς πλῆθος πολὺ ἐπὶ τῆς γῆς»[59]. Δηλαδή: Ὁ Ἰακὼβ εὐλόγησε τοὺς γιοὺς αὐτοὺς καὶ εἶπε· Ὁ Θεός, στὸν ὁποῖον ἔζησαν θεάρεστα ἐνώπιόν Του οἱ πατέρες μου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μὲ διατρέφει ἀπὸ νεαρὴ ἡλικία μέχρι αὐτῆς τῆς ἡμέρας, ὁ ἄγγελος ποὺ μ᾽ ἔσωσε ἀπὸ κάθε κακό, ἂς εὐλογήσει αὐτὰ τὰ παιδιά. Χάρη σ᾽ αὐτά, ἂς συνεχίσουν νὰ ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ· ἂς κάνουν πολλὰ παιδιά, πολλοὺς ἀπογόνους ἐπάνω στὴν γῆ.

Ἡ μητέρα τοῦ Μωυσῆ σεβάσθηκε τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς της δὲν φόνευσε τὸ ἀρσενικὸ παιδί της, κατὰ τὴν διαταγὴ τοῦ Φαραώ, ἀλλὰ τὸ διέσωσε. Ἐξόδου β΄ 1-3. Ὁ Μανωέ[60], ὁ πατέρας τοῦ

59. Γενέσεως μη΄ 15-16.

60. Ὁ Μανωὲ ἦταν κάτοικος Σαραὰ καὶ πατέρας τοῦ Κριτοῦ Σαμψών (Κριτῶν ιγ΄ 13, 14, ιστ΄ 31). Ἄγγελος Κυρίου

Κριτοῦ Σαμψών[61], προσευχήθηκε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐπανεμφανισθεῖ ὁ Ἄγγελος Κυρίου, ποὺ ἀνήγγειλε στὴν στείρα γυναίκα του ὅτι θὰ γεννήσει ἕνα γιό, ὑπηρέτη τοῦ Θεοῦ, νὰ τοῦ ἐξηγήσει πῶς ἔπρεπε νὰ φροντίσουν τὸ παιδὶ ποὺ θὰ ἐγεννᾶτο.

«Καὶ προσηύξατο Μανωὲ πρὸς Κύριον καὶ εἶπεν· ἐν ἐμοί, Κύριε Ἀδωναϊέ, τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἀπέστειλας, ἐλθέτω δὴ ἔτι πρὸς ἡμᾶς καὶ συμβιβασάτω ἡμᾶς τί ποιήσωμεν τῷ παιδίῳ τῷ τικτομένῳ»[62]. Δηλαδή: Ὁ Μανωὲ προσευχήθηκε στὸν Κύριο καὶ εἶπε· παρακαλῶ, Κύριε Ἀδωναϊέ, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τὸν ὁποῖον ἀπέστειλας, ἂς ἔλθει καὶ πάλι σ᾽ ἐμᾶς καὶ ἂς μᾶς καθοδηγήσει τί νὰ πράξουμε γιὰ τὸ παιδί, τὸ ὁποῖο πρόκειται νὰ γεννηθεῖ.

Ἡ Ἄννα, ἡ μητέρα τοῦ προφήτη Σαμουὴλ ἀφιέρωσε τὸν γιό της στὴν ὑπηρεσία τοῦ Κυρίου ἀπὸ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν εὐεργεσία Του· *«κἀγὼ κιχρῶ αὐτὸν τῷ Κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς ζῇ αὐτός, χρῆσιν τῷ Κυρίῳ»*[63]. Δηλαδή: Καὶ ἐγὼ παραδίνω αὐτὸν στὸν Κύριο, γιὰ νὰ ὑπηρετεῖ τὸν Κύριο.

τοῦ ἀνήγγειλε τὴν γέννηση τοῦ γιοῦ του καὶ τὸν χαρακτήρα του, χωρὶς ν᾽ ἀποκαλύψει τὸ ὄνομά του, ὅπως συνέβη σὲ ἄλλες περιπτώσεις καὶ ὅτι θὰ προστάτευε τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ ποὺ ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, τοὺς Φιλισταίους.

61. Ὁ Σαμψών (1156-1116 π.Χ.) ἦταν δέκατος τρίτος Κριτὴς τῶν Ἰουδαίων, ποὺ τοὺς διοίκησε γιὰ εἴκοσι χρόνια. Θεωρήθηκε ὡς ὁ ἥρωας Ἡρακλῆς τῶν Ἰουδαίων. Διακρινόταν γιὰ τὴν ὑπερβολικὴ δύναμη τοῦ σώματός του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πολλὴ ἠθικὴ ἀδυναμία του.

62. Κριτῶν ιγ΄ 8.

63. Α΄ Βασιλειῶν α΄ 28.

Ὁ Δαβὶδ παρακαλεῖ τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸν λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ γιὰ τὸν ἐπαναστάτη γιό του Ἀβεσσαλώμ, ποὺ ἂν καὶ στράφηκε ἐναντίον του, ἐκεῖνος ὡς φιλότεκνος δὲν ἤθελε νὰ τὸν φονεύσουν· *«Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Ἰωὰβ καὶ τῷ Ἀβεσσὰ καὶ τῷ Ἐθθὶ λέγων· φείσασθέ μοι τοῦ παιδαρίου τοῦ Ἀβεσσαλώμ· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομένου τοῦ βασιλέως πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ»*[64]. Δηλαδή: Ὁ βασιλιὰς διέταξε τοὺς στρατηγούς του Ἰωάβ, Ἀβεσσὰ καὶ Ἐθθὶ λέγοντας· λυπηθεῖτε μου τὸ παιδί μου τὸν Ἀβεσσαλώμ. Ὅλος ὁ στρατὸς ἔμαθε τὴν ἐντολὴ τοῦ βασιλιᾶ Δαβὶβ πρὸς τοὺς στρατηγοὺς γιὰ τὸν Ἀβεσσαλώμ.

Ἡ Σωμανῖτις παρεκάλεσε τὸν προφήτη Ἐλισαῖο[65] νὰ ἀναστήσει τὸν γιό της·

«Καὶ ἠδρύνθη τὸ παιδάριον· καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξῆλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὸς τοὺς θερίζοντας, καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ· τὴν κεφαλήν μου, τὴν κεφαλήν μου· καὶ εἶπε τῷ παιδαρίῳ· ἆρον αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ. καὶ ἦρεν αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς ἕως μεσημβρίας καὶ ἀπέθανε. καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλίνην τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέκλεισε

64. Β΄ Βασιλειῶν ιή΄ 5.

65. Ὁ Ἐλισαῖος *(Ἐλισαιέ)* ἦταν διάδοχος τοῦ προφήτου Ἠλιοὺ καὶ προφήτης τοῦ Ἰσραήλ (βορείου βασιλείου τῶν Ἑβραίων) ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Ἰωράμ, Ἰηοῦ, Ἰωάχαζ καὶ Ἰωάς, ἤτοι ἀπὸ τὸ 896-838 π.Χ. Τὸν θάνατό του θρήνησε ὁ βασιλιᾶς Ἰωὰς καὶ μαζί του ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ ζωή του ἐκτίθεται στὰ κεφάλαια β΄-θ΄ καὶ ιγ΄ 14-41. Δ΄ Βασιλειῶν.

κατ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε. καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ εἶπεν· ἀπόστειλον δή μοι ἓν τῶν παιδαρίων καὶ μίαν τῶν ὄνων, καὶ δραμοῦμαι ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπιστρέψω. καὶ εἶπε· τί ὅτι σὺ πορεύῃ πρὸς αὐτὸν σήμερον; οὐ νεομηνία οὐδὲ σάββατον. ἡ δὲ εἶπεν· εἰρήνη. καὶ ἐπέσαξε τὴν ὄνον καὶ εἶπε πρὸς τὸ παιδάριον αὐτῆς· ἄγε πορεύου, μὴ ἐπίσχῃς μοι τοῦ ἐπιβῆναι, ὅτι ἐὰν εἴπω σοι· δεῦρο καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ εἰς ὄρος τὸ Καρμήλιον. καὶ ἐπορεύθη καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν Ἐλισαιὲ ἐρχομένην αὐτήν, καὶ εἶπε πρὸς Γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ· ἰδοὺ δὴ ἡ Σωμανῖτις ἐκείνη· νῦν δράμε εἰς ἀπαντὴν αὐτῆς καὶ ἐρεῖς· εἰ εἰρήνη σοι; εἰ εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου; εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ; ἡ δὲ εἶπεν· εἰρήνη. καὶ ἦλθε πρὸς Ἐλισαιὲ εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐπελάβετο τῶν ποδῶν αὐτοῦ. καὶ ἤγγισε Γιεζὶ ἀπώσασθαι αὐτήν, καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ· ἄφες αὐτήν, ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτῆς κατώδυνος αὐτῇ, καὶ Κύριος ἀπέκρυψεν ἀπ᾽ ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀνήγγειλέ μοι. ἡ δὲ εἶπε· μὴ ᾐτησάμην υἱὸν παρὰ τοῦ Κυρίου μου; ὅτι οὐκ εἶπα· οὐ πλανήσεις μετ᾽ ἐμοῦ; καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ τῷ Γιεζί· ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου καὶ λαβὲ τὴν βακτηρίαν μου ἐν τῇ χειρί σου καὶ δεῦρο· ὅτι ἐὰν εὕρῃς ἄνδρα, οὐκ εὐλογήσεις αὐτόν, καὶ ἐὰν εὐλογήσῃ σε ἀνήρ, οὐκ ἀποκριθήσῃ αὐτῷ· καὶ ἐπιθήσεις τὴν βακτηρίαν μου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου· ζῇ Κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἀνέστη Ἐλισαιὲ καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῆς. καὶ Γιεζὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῆς καὶ ἐπέθηκε τὴν βακτηρίαν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ

ἦν ἀκρόασις· καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων· οὐκ ἠγέρθη τὸ παιδάριον. καὶ εἰσῆλθεν Ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον καὶ ἰδοὺ τὸ παιδάριον τεθνηκὸς κεκοιμισμένον ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθεν Ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν κατὰ τῶν δύο ἑαυτῶν καὶ προσηύξατο πρὸς Κύριον· καὶ ἀνέβη καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον καὶ ἔθηκε τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ διέκαμψεν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ διεθερμάνθη ἡ σὰρξ τοῦ παιδαρίου. καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἀνέβη καὶ συνέκαμψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον ἕως ἑπτάκις, καὶ ἤνοιξε τὸ παιδάριον τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ ἐξεβόησεν Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζὶ καὶ εἶπε· κάλεσον τὴν Σωμανῖτιν ταύτην· καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ· λάβε τὸν υἱόν σου. καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔλαβε τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ ἐξῆλθε»[66]. Δηλαδή: Τὸ παιδὶ μεγάλωσε καὶ κάποτε βγῆκε στὸν ἀγρό, ὅπου βρισκόταν ὁ πατέρας του καὶ οἱ θεριστές. Αἴφνης εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του· τὸ κεφάλι μου, τὸ κεφάλι μου! ὁ δὲ πατέρας εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρέτη του· πάρε τὸ παιδὶ καὶ φέρε το πρὸς τὴν μητέρα του. Ὁ ὑπηρέτης πῆρε τὸ παιδὶ καὶ τὸ ἔφερε στὴν μητέρα του. Αὐτὸ κοιμήθηκε στὰ γόνατα τῆς μητέρας του ὡς τὸ μεσημέρι, ὁπότε πέθανε. Ἡ μητέρα του τὸ ἀνέβασε στὸ ὑπερῶο καὶ τὸ κοίμισε στὸ κρεβάτι τοῦ προφήτη Ἐλισαίου. Ἔκλεισε δὲ πίσω ἀπ᾽ αὐτὸ τὴν πόρτα καὶ

66. Δ΄ Βασιλειῶν δ΄ 18-37.

βγῆκε. Ἡ γυναίκα ἔστειλε καὶ παρακάλεσε τὸν ἄνδρα της λέγοντας· στεῖλε μου σὲ παρακαλῶ ἕνα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτες καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς ὄνους, διότι ἐγὼ θὰ σπεύσω ὡς ἐκεῖ ποὺ εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ Ἐλισαῖος καὶ θὰ ἐπιστρέψω. Ἐκεῖνος τὴν ρώτησε· διατί σὺ σήμερα πηγαίνεις πρὸς αὐτόν; Δὲν εἶναι οὔτε πρώτη τοῦ μηνὸς οὔτε ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου. Ἐκείνη τοῦ εἶπε· μὴν ἀνησυχεῖς, εἰρήνευε. Σαμάρωσε ἡ ἴδια τὴν ὄνο καὶ εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρέτη της· ἐμπρός, πήγαινε, καὶ μὴν σταματήσεις τὴν πορεία, ἕως ὅτου ἐγὼ σοῦ πῶ. Ἐμπρὸς προχώρει. Θὰ μεταβοῦμε πρὸς τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἐλισαῖο, στὸ Καρμήλιον ὄρος. Πορεύθηκε ἡ γυναίκα αὐτὴ μὲ τὸν ὑπηρέτη της ὡς τὸ Καρμήλιον ὄρος, ὅπου εὑρίσκετο ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ Ἐλισαῖος τὴν εἶδε νὰ ἔρχεται εἶπε στὸν ὑπηρέτη του τὸν Γιεζί· ἰδού, λοιπόν, ἡ Σωμανῖτις ἐκείνη γυναίκα. Τρέξε τώρα σὲ προϋπάντησή της καὶ θὰ τῆς πεῖς· εἶσαι ἐσὺ καλά; Εἶναι ὑγιὴς ὁ ἄνδρας σου; Εἶναι καλὰ τὸ παιδί σου; Ἐκείνη ἀπάντησε· εἴμαστε ὅλοι καλά. Ἦλθε πρὸς τὸν Ἐλισαῖο στὸ ὄρος, ἔπεσε στὸ ἔδαφος καὶ ἔπιασε τὰ πόδια τοῦ προφήτη. Ὁ Γιεζὶ πλησίασε, γιὰ νὰ τὴν ἀπωθήσει. Ὁ Ἐλισαῖος ὅμως εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφησέ την, γιατὶ ἡ καρδιά της εἶναι καταπικραμένη καὶ θλιμμένη, ὁ δὲ Κύριος ἀπέκρυψε ἀπ᾽ ἐμένα καὶ δὲν μοῦ εἶπε τὴν αἰτία τοῦ πόνου της. Ἐκείνη τοῦ εἶπε· μήπως ἐγὼ ζήτησα ἀπὸ τὸν κύριό μου παιδί; Δὲν εἶπα σ᾽ ἐσένα νὰ μὴν διαψεύσεις τὴν ἐλπίδα, ποὺ μοῦ ἔδωσες; Εἶπε τότε ὁ Ἐλισαῖος πρὸς τὸν Γιεζί· ζῶσε τὴν μέση σου μὲ τὴν ζώνη, πάρε τὴν βακτηρία μου στὸ χέρι σου καὶ πήγαινε στὸ σπίτι αὐτῆς τῆς γυναίκας. Ἐὰν δὲ συναντήσεις ἄνθρωπο στὸν

δρόμο σου, δὲν θὰ τὸν χαιρετήσεις· καὶ ἂν ἐκεῖνος σὲ χαιρετήσει δὲν θὰ τοῦ ἀποκριθεῖς. Ταχέως θὰ φθάσεις στὸ σπίτι καὶ θὰ θέσεις τὴν βακτηρία μου στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ. Ἡ μητέρα τοῦ παιδιοῦ εἶπε πρὸς τὸν Ἐλισαῖο· ὁρκίζομαι στὸν ζῶντα Θεὸ καὶ στὴν δική σου ζωή, ὅτι δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω. Ὁ Ἐλισαῖος σηκώθηκε καὶ ἀκολούθησε αὐτὴ ἕως τὸ σπίτι της. Ὁ Γιεζὶ ὅμως προπορεύθηκε πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἔθεσε τὴν ράβδο στὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ. Ἀλλὰ καμιὰ φωνὴ καὶ καμιὰ ἀκρόαση δὲν ὑπῆρξε ἀπὸ τὸ παιδί. Ὁ Γιεζὶ ἐπέστρεψε σὲ προϋπάντηση τοῦ Ἐλισαίου καὶ ἀνήγγειλε σ᾽ αὐτόν, ὅτι τὸ παιδὶ δὲν σηκώθηκε ἀπὸ τὴν κλίνη του. Ὁ Ἐλισαῖος εἰσῆλθε στὸ σπίτι καὶ ἰδοὺ βλέπει τὸ παιδὶ νεκρὸ ξαπλωμένο ἐπάνω στὸ κρεβάτι του. Εἰσῆλθε στὸ δωμάτιο τοῦ ὑπερώου, ἔμεινε αὐτὸς μὲ τὸ νεκρὸ παιδὶ καὶ προσευχήθηκε πρὸς τὸν Κύριο. Ἀνέβηκε κατόπιν στὴν κλίνη, ξαπλώθηκε ἐπάνω στὸ παιδί, ἔθεσε τὸ στόμα του στὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὰ μάτια του στὰ μάτια ἐκείνου καὶ τὰ χέρια του στὰ χέρια ἐκείνου, ξαπλώθηκε ἐπάνω σ᾽ αὐτὸ καὶ ἔτσι τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ θερμάνθηκε. Ὁ Ἐλισαῖος ἀποσύρθηκε, πῆγε ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ μέσα στὸ σπίτι, ἀνέβηκε πάλι στὴν κλίνη καὶ ξαπλώθηκε ἐπάνω στὸ παιδί, ὅπως καὶ προηγουμένως. Αὐτὸ ἐπαναλήφθηκε ἑπτὰ φορές. Τὸ δὲ παιδὶ ἄνοιξε τότε τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὁ Ἐλισαῖος φώναξε τότε τὸν Γιεζὶ καὶ εἶπε· κάλεσε τὴν Σωμανίτιδα αὐτήν. Τὴν κάλεσε καὶ ἐκείνη εἰσῆλθε στὸ ὑπερῶο, ὅπου ἦταν αὐτός. Ὁ Ἐλισαῖος τῆς εἶπε· πάρε τὸ παιδί σου. Ἡ γυναίκα πλησίασε, ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Ἐλισαίου καὶ προσκύνησε μέχρι ἐδάφους. Ἔπειτα ἔλαβε τὸν γιό της καὶ ἐξῆλθε.

Ὁ Ἰὼβ ἦταν ἐπίσης ἕνας στοργικὸς πατέρας. Ἰὼβ α΄ 5[67].

Ὁ βασιλικὸς ποὺ ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἀσθένεια τοῦ παιδιοῦ του. Ἰωάννου δ΄ 49.[68]

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐγκωμιάζει τὴν μητέρα καὶ τὴν γιαγιὰ τοῦ ἀποστόλου Τιμοθέου Εὐνίκη καὶ Λωΐδα, «ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί»[69]. Δηλαδή: Θυμᾶμαι τὴν ἀνυπόκριτη πίστη ποὺ ἔχεις, τὴν ἴδια πίστη ποὺ εἶχε πρὶν ἀπὸ ἐσένα ἡ γιαγιά σου ἡ Λωΐδα καὶ ἡ μητέρα σου ἡ Εὐνίκη, καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι τὴν ἔχεις κι ἐσύ.

Τὰ παραδείγματα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα δείχνουν τὸ μέτρο ποὺ ὁ Θεὸς θέτει γιὰ νὰ χαρακτηρισθεῖ ἕνας γονέας καλὸς καὶ πιστός.

5. Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι ἀσεβεῖς

Ὁδηγοῦν τὰ παιδιά τους στὸ κακό

Ὁ προφήτης Ἱερεμίας[70] θρηνεῖ γιὰ τὴν κακὴ πνευματικὴ κατάσταση τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ποὺ ὀφείλεται στὸ ὅτι τὰ παιδιὰ συνέχισαν νὰ ζοῦν μὲ τὸν τρόπο τῆς

67. Ἰδὲ κείμενο μετάφραση σελ. 29.

68. Ἰδὲ κείμενο μετάφραση σελ. 30-31.

69. Β΄ Τιμοθέου α΄ 5.

70. Ὁ Ἱερεμίας ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πού προφήτευσε ἐπὶ Ἰωσία (640-609 π.Χ.), Ἰωάχαζ (3 μῆνες τὸ 609 π.Χ.), Ἰωακείμ (609-599 π.Χ.),

ζωῆς τῶν γονέων τους καὶ λάτρευαν τὰ εἴδωλα· *«ἀλλ᾽ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς καὶ ὀπίσω τῶν εἰδώλων ἃ ἐδίδαξαν αὐτοὺς οἱ πατέρες αὐτῶν»*[71]. Δηλαδή: Ἀλλὰ πορεύθηκαν ὄπισθεν αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἦταν εὐάρεστα στὴν πονηρή τους καρδιά καὶ ὄπισθεν τῶν εἰδώλων, τὰ ὁποῖα δίδαξαν σ᾽ αὐτοὺς οἱ πατέρες τους.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀποδίδει εὐθύνες στοὺς γονεῖς ποὺ διδάσκουν στὰ παιδιά τους τὴν μάταιη συμπεριφορὰ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξαγοράσθηκαν καὶ ἐκαθαρίσθηκαν μὲ τὴν θυσία τοῦ Κυρίου· *«εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ»*[72]. Δηλαδή: Ξέρετε καλὰ τί πληρώθηκε σὰν ἀντάλλαγμα γιὰ νὰ ἀπελευθερωθεῖτε ἀπὸ τὸν μάταιο τρόπο ζωῆς, ποὺ κληρονομήσατε ἀπὸ τοὺς προπάτορές σας. Δὲν δόθηκε σὰν ἀντάλλαγμα κάτι ποὺ φθείρεται, ὅπως τὸ ἀσήμι ἢ τὸ χρυσάφι, ἀλλὰ τὸ ἀνεκτίμητο αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θυσιάστηκε σὰν ἄσπιλος καὶ ἄμωμος ἀμνός.

Πίσω ἀπὸ πολλὰ νεανικὰ ναυάγια ζωῆς εὑρίσκονται κακοὶ γονεῖς.

Ἰωαχείν (3 μῆνες τὸ 500) καὶ Σεδεκία (599-605 π.Χ.) καθὼς καὶ μετὰ τὴν αἰχμαλωσία τοῦ τελευταίου. Γεννήθηκε στὴν πόλη Ἀναθὼθ ἀπὸ τὴν γενεὰ τῶν ἱερέων, προωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ προφήτης. Καθιερώθηκε γι᾽ αὐτὸ πρὶν τὴν γέννησή του (Κεφάλαιο α΄ 5). Τὴν προφητικὴ δράση του ἄρχισε νεώτατος τὸ 628 π.Χ.

71. Ἱερεμίου θ΄ 14.

72. Α΄ Πέτρου α΄ 18.

Ο Θεὸς τιμωρεῖ τὰ παιδιά τους γιὰ τὴν ἀσέβειά τους

Ὁ Θεὸς ἐξαγγέλλει τὸν Νόμο Του, τὶς ἐντολές Του καὶ ἀπαγορεύει αὐστηρὰ τὴν εἰδωλολατρία καὶ προειδοποιεῖ·

«Οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς· ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλωτής, ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τοῖς μισοῦσί με καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με καὶ φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου»[73]. Δηλαδή: Αὐτά (τὰ εἴδωλα) δὲν θὰ τὰ προσκυνήσεις οὔτε θὰ τὰ λατρεύσεις. Διότι Ἐγὼ εἶμαι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλότυπος τιμωρῶν παιδιὰ γιὰ τὶς ἁμαρτίες γονέων μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς σ᾽ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μὲ μισοῦν. Τὸ δὲ ἔλεός μου στέλνω σ᾽ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀγαποῦν καὶ φυλάσσουν τὶς ἐντολές μου, σ᾽ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν μέχρι χιλίων γενεῶν.

Ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου αὐτοῦ εὑρίσκεται στὶς δοτικές *«τοῖς μισοῦσί με»*, *«τοῖς ἀγαπῶσί με»*. Οἱ μισοῦντες με, λέει ὁ Θεός, θὰ τιμωρηθοῦν στερούμενοι τὸ ἔλεός μου καὶ τὴν ἀγάπη μου τὴν ὁποία θὰ ἀπολαύσουν ὅσοι φυλάσσουν τὰ προστάγματά μου. Ἄρα οἱ μισοῦντες πρέπει νὰ γίνουν ἀγαπῶντες τὸν Θεό.

Ὁ Θεὸς μὲ τὸν προφήτη Ἡσαΐα ὑπόσχεται στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, ὅτι μετὰ τὴν αἰχμαλωσία τους στοὺς Βαβυλωνίους θὰ ἀκολουθήσει μιὰ περίοδος εἰρήνης καὶ εὐτυχίας. Μετὰ θὰ τιμωρηθεῖ ὁ βασιλιὰς καὶ οἱ ἀπόγονοί του ποὺ βασάνισε τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ.

73. Ἐξόδου κ΄ 5-6.

«Οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός, διότι τὴν γῆν μου ἀπώλεσας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας· οὐ μὴ μείνῃς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, σπέρμα πονηρόν. ἑτοίμασον τὰ παιδιὰ σου σφαγῆναι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀναστῶσι καὶ κληρονομήσωσι τὴν γῆν καὶ ἐμπλήσωσι τὴν γῆν πολέμων»[74]. Δηλαδή: Ἔτσι οὔτε κι ἐσὺ θὰ εἶσαι καθαρός, διότι τὴν χώρα μου Ἰουδαία κατέστρεψες καὶ τὸν λαό μου φόνευσες. Δὲν θὰ μείνεις ἐσὺ καὶ ἡ γενεά σου παντοτινὰ ὦ σπέρμα πονηρό! Ἑτοίμασε τὰ παιδιά σου, γιὰ νὰ σφαγοῦν γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ πατέρα τους γιὰ νὰ μὴ μεγαλώσουν καὶ κληρονομήσουν τὴν γῆ καὶ γεμίσουν αὐτὴ μὲ πολέμους.

Ἡ ἀδιαφορία τῶν γονέων γιὰ τὴν διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν τους τιμωρεῖται αὐστηρά

Γι᾽ αὐτὸ τιμωρήθηκε ὁ ἀρχιερέας Ἠλί· *«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ· ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματά μου ἐν Ἰσραήλ, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ἐπὶ Ἠλὶ πάντα, ὅσα ἐλάλησα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἄρξομαι καὶ ἐπιτελέσω. καὶ ἀνήγγελκα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶ ἐγὼ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι κακολογοῦντες Θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς»*[75]. Δηλαδή: Ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν Σαμουήλ. Νά! Ἐγὼ θὰ ἐφαρμόσω τὰ λόγια μου ἐνώπιον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ὥστε νὰ κουδουνίσουν καὶ τὰ δύο αὐτιὰ ὅσων τὰ ἀκούσουν. Τὴν

74. Ἡσαΐου ιδ΄ 20-21.
75. Α΄ Βασιλειῶν γ΄ 11-13.

ἡμέρα ἐκείνη θὰ φέρω ἐνώπιον τοῦ Ἠλὶ ὅλα, ὅσα εἶπα ἐναντίον τοῦ οἴκου του. Θὰ ἀρχίσω, ἀλλὰ καὶ θὰ ὁλοκληρώσω τὶς τιμωρίες μου ἐναντίον του. Ἔχω ἀναγγείλει σ᾽ αὐτόν, ὅτι θὰ τιμωρήσω τὸν οἶκο του αἰώνια, ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν τῶν γιῶν του, διότι οἱ γιοί του αὐτοὶ βλασφημοῦσαν τὸν Θεὸ καὶ ὁ Ἠλὶ δὲν ἐπέπληττε αὐτοὺς αὐστηρά.

Γίνονται κακὸ παράδειγμα γιὰ τὰ παιδιά τους

Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτη Ἰεζεκιὴλ[76] παραγγέλλει στοὺς Ἰσραηλίτες νὰ μὴ μιανθοῦν ἀπὸ τὴν ἀσέβεια τῶν γονέων τους· *«Καὶ εἶπα πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πατέρων ὑμῶν μὴ πορεύεσθε καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυλάσσεσθε καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν μὴ συναναμίσγεσθε καὶ μὴ μιαίνεσθε»*[77]. Δηλαδή: Εἶπα στὰ παιδιὰ ποὺ εἶχαν ἀπομείνει στὴν ἔρημο· τὶς συνήθειες τῶν πατέρων σας μὴν ἀκολουθεῖτε, τοὺς νόμους αὐτῶν μὴ φυλάσσετε καὶ μὲ τὰ ἔργα τους μὴ ἐπικοινωνεῖτε καὶ μὴ μολύνεσθε μὲ αὐτά.

Ὁ Θεὸς ἐπίσης ἐξαγγέλλει μὲ τὸν προφήτη Ἀμὼς[78] ὅτι θὰ τιμωρήσει αὐστηρὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ οἱ πατέρες τους ἔγιναν εἰδωλολάτρες καὶ δίδαξαν στὰ παιδιά τους τὴν ἀσέβεια. *«Τάδε λέγει Κύριος· ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις υἱῶν Ἰούδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρ-*

76. Ὁ Ἰεζεκιὴλ προφήτευσε ἐπὶ εἴκοσι δύο χρόνια καὶ πλέον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 595-572 π.Χ.

77. Ἰεζεκιὴλ κ΄ 18.

78. Ὁ Ἀμὼς ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς μικροὺς προφῆτες.

σιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἕνεκα τοῦ ἀπώσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς τὰ μάταια αὐτῶν, ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν ὀπίσω αὐτῶν»[79]. Δηλαδή: Αὐτὰ λέει ὁ Κύριος· γιὰ τὶς τρεῖς ἀσέβειες τῶν Ἰουδαίων καὶ μάλιστα γιὰ τὴν τέταρτη δὲν θὰ ἀποσύρω τὴν ἀπόφασή μου ἐναντίον τους, διότι αὐτοὶ ἀπώθησαν τὸν νόμο τοῦ Κυρίου καὶ τὶς ἐντολές Του δὲν φύλαξαν. Πλανήθηκαν ἀπὸ τὰ μάταια εἴδωλα, τὰ ὁποῖα οἱ ἴδιοι κατασκεύασαν, καὶ πίσω ἀπὸ αὐτὰ ἀκολούθησαν καὶ οἱ πατέρες τους.

Παραδείγματα κακῶν γονέων

Ἡ ἐπιπόλαιη μητέρα τοῦ Μιχαία ποὺ κατεσκεύασε εἴδωλο καὶ τὸ ἔβαλε στὸ σπίτι της. *«Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἀπὸ ὄρους Ἐφραίμ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Μιχαίας. καὶ εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· οἱ χίλιοι καὶ ἑκατόν, οὓς ἔλαβες ἀργυρίου σεαυτῇ καί με ἠράσω καὶ προσεῖπας ἐν ὠσί μου, ἰδοὺ τὸ ἀργύριον παρ᾽ ἐμοί, ἐγὼ ἔλαβον αὐτό. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· εὐλογητὸς ὁ υἱός μου τῷ Κυρίῳ. καὶ ἀπέδωκε τοὺς χιλίους καὶ ἑκατὸν τοῦ ἀργυρίου τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· ἁγιάζουσα ἡγίασα τὸ ἀργύριον τῷ Κυρίῳ ἐκ τῆς χειρός μου τῷ υἱῷ μου τοῦ ποιῆσαι γλυπτὸν καὶ χωνευτόν, καὶ νῦν ἀποδώσω αὐτό σοι. καὶ ἀπέδωκε τὸ ἀργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους ἀργυρίου καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ἀργυροκόπῳ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γλυ-*

79. Ἀμὼς β΄ 4.

πτὸν καὶ χωνευτόν»[80]. Δηλαδή: Ὑπῆρχε ἕνας ἄνθρωπος ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν ὀρεινὴ περιοχὴ τῆς φυλῆς τοῦ Ἐφραίμ, ὁ ὁποῖος ὀνομαζόταν Μιχαίας. Αὐτὸς εἶπε κάποτε στὴν μητέρα του· Οἱ χίλιοι ἑκατὸ σίκλοι ἀσημένοι τοὺς ὁποίους εἶχες γιὰ τὸν ἑαυτό σου καὶ καταράστηκες αὐτὸν ποὺ τοὺς ἔκλεψε, ἐμένα καταράστηκες –τὸ ἄκουσα μὲ τὰ αὐτιά μου– γιατὶ ἐγὼ τὰ ἔκλεψα. Ἰδοὺ τὸ ἀσημένιο αὐτὸ ποσὸν εὑρίσκεται πλησίον μου. Ἡ μητέρα του ἀπάντησε· ἂς εἶναι εὐλογημένος ὁ γιός μου ἀπὸ τὸν Κύριο! Ὁ Μιχαίας ἐπέστρεψε στὴν μητέρα του τοὺς χίλιους ἑκατὸ ἀσημένιους αὐτοὺς σίκλους. Ἡ μητέρα του εἶπε· ἔκανα τάμα ὅπως ἀφιερώσω τὸ ἀσημένιο αὐτὸ ποσὸ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια στὸν Κύριο γιὰ χάρη τοῦ παιδιοῦ μου, γιὰ νὰ κατασκευαστεῖ ἕνα ἄγαλμα ἐπικαλυμμένο μὲ χυτὸ μέταλλο. Καὶ τώρα ἐκτελώντας τὸ τάμα μου θὰ παραδώσω αὐτὸ σ᾽ ἐσένα. Ὁ Μιχαίας ἐπέστρεψε τὸ ἀσημένιο αὐτὸ ποσὸ στὴν μητέρα του. Ἡ μητέρα του ἔλαβε ἀπὸ αὐτὸ τὸ ποσὸ διακόσιους ἀσημένιους σίκλους, καὶ τοὺς ἔδωσε σ᾽ ἕνα χρυσοχόο ὁ ὁποῖος κατασκεύασε ἀπὸ τὸ ἀσημένιο αὐτὸ ποσὸ ἕνα ἄγαλμα ἐπικαλυμμένο μὲ χυτὸ μέταλλο.

Ὁ ἀρχιερέας Ἠλὶ κατακρίθηκε, ἐπειδὴ δὲν νουθετοῦσε τοὺς γιούς του. Α΄ Βασιλειῶν γ΄ 11-13.

Ὁ βασιλιὰς Σαοὺλ[81] κακὸς πατέρας, ἐπειδὴ ἀπεί-

80. Κριτῶν ιζ΄ 1-4.

81. Ὁ Σαοὺλ ἦταν γιὸς τοῦ Κὶς ἀπὸ τὴν φυλὴ Βενιαμὶν καὶ πρῶτος βασιλέας τῶν Ἑβραίων. Χρίστηκε ἀπὸ τὸν προφήτη Σαμουὴλ κατὰ παραγγελία τοῦ Θεοῦ τὸ 1095 π.Χ. Φονεύτηκε μὲ τοὺς γιούς του στὸ ὄρος Γελβουὲ μετὰ ἀπὸ σαράντα χρόνια βασιλείας τὸ 1055 π.Χ. Τὸν διαδέχτηκε ὁ βασιλιὰς Δα-

λησε νὰ φονεύσει μὲ τὸ ἀκόντιό του τὸν γιό του Ἰωνάθαν, ἐπειδὴ ὑπερασπίσθηκε τὸν Δαβὶδ μὲ τὸν ὁποῖο εἶχε στενὴ φιλία. Ἡ παιδοκτονία στηλιτεύεται ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ.

«Καὶ ἐπῆρε Σαοὺλ τὸ δόρυ ἐπὶ Ἰωνάθαν τοῦ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ ἔγνω Ἰωνάθαν, ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία αὕτη παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θανατῶσαι τὸν Δαβίδ»[82]. Δηλαδή: Ὁ Σαοὺλ σήκωσε τὸ δόρυ του ἐναντίον τοῦ γιοῦ του Ἰωνάθαν, γιὰ νὰ θανατώσει αὐτόν. Ὁ Ἰωνάθαν πείστηκε, ὅτι ἔφθασε στὸ κατακόρυφο ἡ κακία αὐτὴ τοῦ πατέρα του, ἡ ὁποία ὁδηγοῦσε αὐτὸν στὸ νὰ φονεύσει τὸν Δαβίδ. Ἡ Γοθολία[83], μητέρα τοῦ

βίδ, τὸν ὁποῖον πολλὲς φορὲς ἀποπειράθηκε νὰ φονεύσει ἀπὸ μῖσος, ἐπειδὴ ἦταν προορισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ βασιλεύσει ἀντ᾽ αὐτοῦ μὲ τοὺς ἀπογόνους του. Ἡ ἱστορία του ἀναφέρεται στὰ κεφάλαια ι΄-λα΄ Α΄ Βασιλειῶν.

82. Α΄ Βασιλειῶν κ΄ 33.

83. Ἡ Γοθολία ἦταν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ (βόρειο βασίλειο τῶν Ἑβραίων) Ἀχαὰβ καὶ τῆς ἀσεβοῦς Ἰεζάβελ (Δ΄ Βασιλειῶν ια΄ 1), σύζυγος τοῦ βασιλέως Ἰωράμ, γιοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα (νότιο βασίλειο τῶν Ἑβραίων) Ἰωσαφάτ. Ὁ κακὸς τρόπος τῆς ζωῆς της παρέσυρε στὴν εἰδωλολατρία καὶ τὴν διαφθορὰ καὶ τὸν σύζυγό της καὶ τὸν γιό της Ὀχοζία. Καὶ οἱ δύο ἀπέθαναν πρόωρα. Αὐτὴ σφετερίστηκε τὴν βασιλεία καὶ ἀνέβηκε στὸν βασιλικό θρόνο. Γιὰ νὰ παραμείνει σ᾽ αὐτὸν ἐξόντωσε ὁλόκληρη τὴν βασιλικὴ οἰκογένεια. Διέφυγε ἀπὸ τὸ δολοφόνο χέρι της μόνο ὁ ἐγγονός της Ἰωάς, ποὺ τὸν διέσωσε ἡ θεία του ἡ Ἰωσαβεέ. Ἔζησε κρυμμένος ἕξι ἔτη. Μετὰ τὴν παρέλευση τῶν ἕξι ἐτῶν ἐμφανίστηκε καὶ ἀνακηρύχθηκε βασιλιᾶς ἀπὸ τὸν πιστὸ καὶ γενναῖο ἀρχιερέα Ἰωδαέ, ὁ ὁποῖος διέταξε τὸν θάνατο τῆς αἰσχρῆς καὶ κακούργας γυναίκας Γοθολίας. (Β΄ Παραλειπομένων κγ΄).

βασιλιᾶ Ὀχοζίᾳ[84] ἦταν ὁ κακὸς σύμβουλος τοῦ γιοῦ της. *«Ὢν ἐτῶν εἴκοσιν Ὀχοζίας ἐβασίλευσε καὶ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Γοθολία θυγάτηρ Ἀμβρί. καὶ οὗτος ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου Ἀχαάβ, ὅτι μήτηρ αὐτοῦ ἦν σύμβουλος τοῦ ἁμαρτάνειν»*[85]. Δηλαδή: Εἴκοσι ἐτῶν ἦταν ὁ Ὀχοζίας, ὅταν ἀνέβηκε στὸν βασιλικὸ θρόνο καὶ γιὰ ἕνα ἔτος βασίλευσε στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἡ μητέρα του ὀνομαζόταν Γοθολία καὶ ἦταν ἐγγονὴ τοῦ Ἀμβρί. Ὁ Ὀχοζίας αὐτὸς βάδισε τὴν ἀσεβῆ ὁδὸ τοῦ οἴκου Ἀχαάβ, γιατὶ ἡ ἀσεβὴς μητέρα του ἦταν σύμβουλός του στὴν ἁμαρτία.

Ὁ βασιλιάς τῶν Ἰουδαίων Μανασσῆς[86] ὁδήγησε

84. Ὁ Ὀχοζίας ἦταν γιὸς τοῦ Ἰωράμ, βασιλιᾶ τοῦ Ἰούδα (νότιο βασίλειο τῶν Ἑβραίων) καὶ τῆς Γοθολίας. Ἀνῆλθε στὸν βασιλικὸ θρόνο εἴκοσι δύο ἐτῶν. Ἦταν ἄκρως ὀπαδὸς τῆς εἰδωλολατρίας, ἀγόμενος καὶ φερόμενος ἀπὸ τὶς ἐμπνεύσεις τῆς διεφθαρμένης μητέρας του Γοθολίας. Γι' αὐτὸ καὶ βασίλευσε ἕνα ἔτος 885 π.Χ.

85. Β΄ Παραλειπομένων κβ΄ 2-3.

86. Ὁ Μανασσῆς ἦταν πονηρὸς καὶ ἀσεβὴς γιὸς καὶ διάδοχος ἀγαθοῦ καὶ εὐσεβοῦς πατρὸς τοῦ Ἐζεκία, τέταρτου βασιλέως τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα (νότιο βασίλειο τῶν Ἑβραίων). Ἀνῆλθε στὸν βασιλικὸ θρόνο τὸ 697 π.Χ. καὶ βασίλευσε πενήντα πέντε ἔτη ἕως τὸ 642 π.Χ. Στὴν περίοδο τῆς πρώτης βασιλείας του ἦταν εἰδωλολάτρης, τύραννος καὶ ὠμός. Γι' αὐτὸ ἐγκαταλείφθηκε ἀπὸ τὸν Θεό, αἰχμαλωτίσθηκε καὶ μεταφέρθηκε αἰχμάλωτος τὸ 677 π.Χ. στὴν Βαβυλώνα. Ἔτσι ἀφοῦ ταπεινώθηκε καὶ μετανόησε, συγχωρήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ, ὁ Ὁποῖος ἐνέπνευσε στοὺς Ἀσσυρίους νὰ τὸν ἀπελευθερώσουν καὶ ἐπανῆλθε στὸν θρόνο του καταβάλλοντας φόρο στοὺς Ἀσσυρίους. Ὅταν ἐπανῆλθε στὸν θρόνο του, στὴν δεύτερη περίοδο τῆς βασιλείας του, ἦταν ἐντελῶς διαφορετικός,

τοὺς γιούς του στὴν εἰδωλολατρία καὶ τοὺς δίδαξε κάθε ἀσέβεια.

«Ὢν δεκαδύο ἐτῶν Μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν καὶ πεντήκοντα πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐναντίον Κυρίου ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν, οὓς ἐξωλόθρευσε Κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. καὶ ἐπέστρεψε καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ἃ κατέσπασεν Ἐζεκίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔστησε στήλας τοῖς Βααλὶμ καὶ ἐποίησεν ἄλση καὶ προσεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς. καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια ἐν οἴκῳ Κυρίου, οὗ εἶπε Κύριος· ἐν Ἰερουσαλὴμ ἔσται τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου Κυρίου. καὶ αὐτὸς διήγαγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ ἐν Γεβενεννὸμ καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο καὶ ἐφαρμακεύετο καὶ ἐποίησεν, ἐγγαστριμύθους καὶ ἐπαοιδούς· καὶ ἐπλήθυνε τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντίον Κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν»[87].

Δηλαδή: Ὁ Μανασσῆς ὅταν ἦταν δώδεκα ἐτῶν, ἀνῆλθε στὸν βασιλικὸ θρόνο. Πενήντα ἔτη βασίλευσε στὴν Ἱερουσαλήμ. Διέπραξε δὲ τὸ μεγάλο κακὸ τῆς εἰδωλολατρίας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὲ τὸ νὰ κατασκευάσει ἀγάλματα ὅλων τῶν μυσαρῶν θεοτήτων τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος ἐξωλόθρευσε ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῶν Ἰσραηλιτῶν. Στράφηκε καὶ ἀνοικοδόμησε τοὺς

κατάργησε τὴν εἰδωλολατρία, ἐξεδίωξε τοὺς κακοὺς συμβούλους του, ἀνέκτησε τὰ ὀχυρώματα τῶν πόλεων καὶ ἐργάστηκε γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναμόρφωση καὶ προαγωγὴ τοῦ λαοῦ.

87. Β΄ Παραλειπομένων λγ΄ 1-6.

ψηλοὺς εἰδωλολατρικοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους εἶχε καταστρέψει ὁ πατέρας του ὁ Ἐζεκίας, ἔστησε εἰδωλολατρικὲς στῆλες στὸν Βάαλ καὶ ἔκαμε ἀγάλματα τῆς Ἀστάρτης καὶ προσκύνησε ἐνώπιον ὅλης τῆς στρατιᾶς τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Λάτρευσε ὅλα αὐτὰ κατὰ τρόπο δουλικό! Ἀνοικοδόμησε θυσιαστήρια ἐντὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου στὸν τόπο ἐκεῖνο, ὅπου ὁ Κύριος εἶπε· στὴν Ἱερουσαλὴμ τὸ ὄνομά μου θὰ ἀκούεται διαρκῶς! Ἀνοικοδόμησε θυσιαστήρια στὶς δύο αὐλὲς τοῦ Κυρίου σὲ ὅλη τὴν στρατιὰ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ. Πέρασε ὁ ἴδιος τὰ παιδιά του διὰ ἐξαγνιστικοῦ πυρὸς στὴν Γεβενεννόμ. Ἐπεδόθηκε σὲ μαντεῖες, οἰωνοσκοπεῖες, μαγεῖες καὶ ἀνέδειξε ἐγγαστριμύθους καὶ ἐπαοιδούς. Ἔτσι πλήθυνε τὰ πονηρὰ ἔργα τῆς εἰδωλολατρίας, ὥστε νὰ παροργίσει Κύριον τὸν Θεόν.

Ἡ Ἡρωδιάδα ἐπίσης ὡς κακὴ μητέρα παρώτρυνε τὴν θυγατέρα της Σαλώμη στὴν ἀνηθικότητα καὶ τὸν φόνο. *«Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ»*[88]. Δηλαδή: Αὐτὴ βγῆκε καὶ εἶπε στὴν μητέρα της· τί νὰ ζητήσω; Αὐτὴ δὲ εἶπε· ζήτησε τὴν κεφαλὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα στηλιτεύει ἡ ἁγία Γραφὴ τοὺς κακοὺς γονεῖς γιὰ νὰ προσέχουν τὴν συμπεριφορά τους, τὶς συμβουλὲς ποὺ δίνουν στὰ παιδιά τους καὶ γιὰ νὰ μὴν παραμελοῦν τὰ καθήκοντα ποὺ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνέθεσε, νὰ διαπαιδαγωγήσουν τὰ παιδιά τους μὲ τὸ ἅγιο θέλημά Του.

88. Μάρκου ς΄ 24.

